HAFTALIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ 7 Haziran 1996 Cuma SAYI:5 FİYATI: 60.000.TL. (kdv dahil)

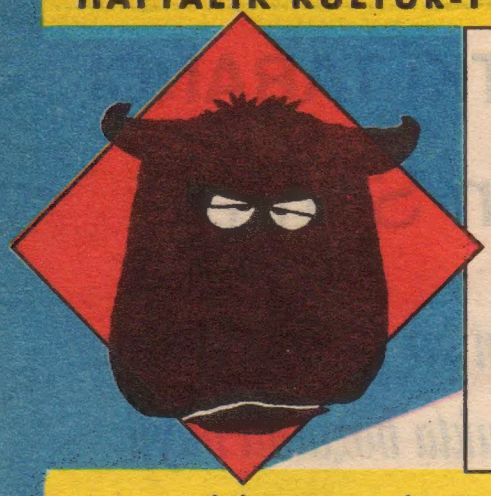

ÖKÜZ

çocuklar mahmut hoca iyileşmiş dın dın dını dını dın dın dı dın dın dın

DAĞITIMDA BATI STANDARTI İŞBİRLİĞİ!!!

İki dağıtım şirketinin bir gecede aniden, baskın basanındır mantığıyla kurdukları mafya, pardon, medya dağıtım tekeli sonrası kamuoyuna yapılan ilk açıklama ve türkçe mealidir!!

Buyuruyorlar: "İki şirketin birleşerek bir şirket kurmasının tekelleşme olarak değerlendirilmesi yanlıştır"

YÂNİ ŞÖYLE!..

Diyorlar: "Her yatırımın olduğu gibi dağıtım yatırımının da bir maliyeti bulunuyor, yatırımlardan yararlanan kuruluşların da bu bedeli karşılaması kaçınılmazdır"

ŞEKİLDE GÖRÜLDÜĞÜ GİBİ!..

Buyuruyorlar: "Son zamanlarda bazı yayın kuruluşları tarafından girişilen promosyonlara ilişkin ürünlerin dağıtımında gazetenin satış fiyatında ortaya çıkan olumsuzlukların okurun güven duygusunda meydana getirdiği tahribatın önlenmesi için sanayii ve ticaret bakanlığı tarafından bu konuda çok önemli fonksiyonları bulunan dağıtım kuruluşlarına da çok önemli sorumluluklar yüklendi.."

YÂNİ BÖYLE!..

Diyorlar: "Almanya'da bu maliyet Türkiye'dekinden çok daha fazladır"

OLAY BU AABİ!..

Buyuruyorlar: "Gücümüzü yazılı basın ürünlerinin batı standartlarına uygun yerlerde teşhir ve satışı üzerinde yoğunlaştıracağız"

ŞIK HAREKET!..

Diyorlar: "Sektörün batılı standartlarda hız kazanmasına, düzenlenmesine yönelik bir girişimin monopol diye nitelendirilmesi gerçekleri yansıtmıyor!. Geçmişte olduğu gibi başıboş bırakılmış bir alanda kamu zararına haksız kazanç elde etmek isteyenlerin arkasına sığındıkları ve öne çektikleri bir kalkan olarak görünmektedir."

ANINDA GÖRÜNTÜ!..

Not: Aslında bizim için çok acımasız ve gaddarca bir girişim olan DAĞITIM TEKELİ katliamını açıklamada konu mankenliği yapan Tomi Ungerer'in sevimli kurbağalarına çok teşekkür ederiz.

Akşamsefası

CAHİT SITKI TARANCI

Ölümden Sonra

Öldük, ölümden bir şeyler umarak.
Bir büyük boşlukta bozuldu büyü.
Nasıl hatırlamazsın o türküyü,
Gök parçası, dal demeti, kuş tüyü,
Alıştığımız bir şeydi yaşamak.

Şimdi o dünyadan hiçbir haber yok;
Yok bizi arıyan, soran kimsemiz.
Öylesine karanlık ki gecemiz,
Ha olmuş ha olmamış penceremiz;
Akar suda aksimizden eser yok.

ORHAN PAMUK

Neden iyimseriz

Ben ve Rüya, dört yaşındaki kızım, bir kere daha, gene bir bayram sabahı lunaparka gittik. Sabahın iyice ilerlemiş saatiydi etrafta kimsecikler yoktu.

İleride bir adam, çarpışan arabalardan birini tamir ediyor. Arabayı yan yatırmış. Çarpışan arabanın altı da bir kedinin ayaklarına benziyor.

"Kardeş." dedim. "Neden kimse yok?"

"Ağbi bilmiyor musun?" dedi. "Bugün 1 Mayıs. Taksim polis dolu. Kimse evinden çıkmaz."

"Şimdi ne yapacağız?" dedim Rüya'ya.

"Baba atlıkarıncaya binelim."

"Daha çalışmıyor."

Orada bir büfe, ağaçların altında plastik masalar, sandalyeler var. Gittik oturduk, çay ve kamışla vişne suyu söyledik. İlerideki kocaman kestane ağaçlarına baktım. Sabah sessizliğinde sanki daha büyük, daha heybetliler. Hiçbir şey kıpırdamıyor, rüzgar da yok. Tek tük serçeler ve iç çeken kumrular. Arkadaki pis havuzun şıkır şıkır fıskiyesinden başka hiçbir ses yok.

"Baba, atlıkarıncaya binelim."

İleride toplama kampı filimlerinden çıkma bir gözetleme kuesi var. Boş masaların altında serçeler dalgın dalgın sıçrıyorlar. Masa örtüleri, ağaçlar, şemsiyeler; herşey kendi halinde, kendi renginde. Her şey sanki yüzyıllarca böyle kalacak. Hiç kıpırdamadan. Bazen düşünür ya insan, ben öldükten sonra ne olacak diye: Herşey hiç kıpırdamadan böyle dursa...

"Baba atlıkarıncaya niye binmiyoruz?"

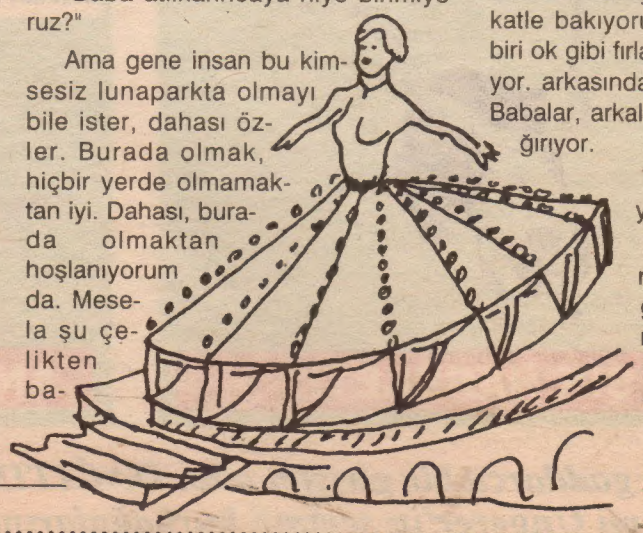

Ama gene insan bu kimsesiz lunaparkta olmayı bile ister, dahası özler. Burada olmak, hiçbir yerde olmamaktan iyi. Dahası, burada olmaktan hoşlanıyorum da. Mesela şu çelikten balerin kızın eteklerinin ucundaki dönme dolap. Yıllar oluyor, baharları, yazları, bayramlarda bu kızın etekleri ve dönme dolap hep dönerler.

"Baba atlıkarıncaya niye binmiyoruz?"

Bazan bu elleri açık kız İstanbul'un başka mahallelerine başka lunaparklara gider, bazan da bozulur çalışmaz.

"Baba atlıkarıncaya niye binmiyoruz?"

"Kimse yok da ondan."

Burada, tanıdığım ağaçlar eşyalar, yıllardır gördüğüm şeyler arasında olmaktan hoşnutum.

İri-yarı bir babayla onlara çok benzeyen haydutumsu iki oğlu gelip ilerideki bir masaya oturunca Rüya'yla dikkatle bakıyoruz. Derken çocuklardan biri ok gibi fırlayıp bir yere doğru koşuyor. arkasından da daha küçük olanı. Babalar, arkalarından "Yavaş" diye bağırıyor.

"Baba atlıkarıncaya niye binmiyoruz?"

Ona cevap vermiyorum ama cevap vermişim gibi bana iyimserlik ve iyi niyetle bakıyor. Bildiklerimizden, gördüklerimizden çok daha fazlasını biliyor, görüyormuşuz gibi hissediyoruz o zaman. Karşılıklı birbirimizin gözlerinin içine bakıyoruz. Dünyaya ve birbirimize, benle Rüya, bu iyimserlikle bakınca, sanki serçeler daha çok serçe, sandalyeler daha çok sandalye, ağaçlar da daha çok ağaç oluyor. O zaman, biz ikimiz, her şeyin neden böyle olduğunu sanki daha iyi biliyoruz. İyimserlik dedikleri şey bu güven duygusu olmalı. Bayram sabahı kahvede oturup biraz sonra lunaparkın başlayacağına inanmak.

Desen: Orhan Pamuk

Akşamsefası

Yolculuk Nereye

ÇİĞDEM ANAT

M a n i s a

Yer; zambaklar açan Manisa'ydı. Konu: Manisa emniyetinde işkence gören çocuklardı. İzmir Tabib Odası da, çocuklara işkence yapıldığını raporuyla açıklamıştı.

Baharın son günlerinde coştukça coşan zambaklar bile Manisa'nın görüntüsünü kurtaramadı. Hangi boya ile duvarlara yazı yazdın diye sordu polis. Hangi boya ile? Zambaklar koyuya çaldı aklında. Kırmızı dedi. Kırmızı kablo ateşlendi. Mavi dedi. Kırmızı kablo daha da ala çaldı. Sarı dedi. Kırmızı kablo patladı. Pastel lan, pastel dedi polis. Çocuk bağırdı; Doğru, pastel, pastelle yazdım duvarlara. Pasteli bulmuş, suçu kabul etmiş, altına imzayı atmış, voltajdan kurtulmuştu.

Mehter marşıyla hazırolda tutuldu çocuk. Topluma kazandırıyoruz açıklaması yaptı komiser. Tam hiza Buca cezaevine girdi çocuk. Mavi, kulak zarını patlatmıştı. Sarı, iç kanama yapmıştı. Kırmızı vereme çevirmiş, çocuğun ciğerlerini sarmıştı. Düşe kalka, seke seke cezaevine sürüklenmişti çocuk. Koğuşta çepeçevre çevirdiler etrafını. Komutanları vardı, koğuş düzenini kuran, okuma, tartışma programlarını hazırlayan. Hani çocuk komutanlara karşıydı? Komutanın adı lider konulsa kaç yazardı?

Ama bu komutan doğruları söyleyen komutandı, farklıydı. Pastel boya ile grafiti yapılırdı, müzik patlatılırdı, koruma polislere haraç pastel boyalı kadınlar verilirdi. O zaman "pastel" altın harflerle ışıklı levhalara yazılırdı. Pastel levhalara değil, duvarlara yazılınca, duvarların arasındakiler sıkışır, çatlardı. Bu zaman, tuğlalar pastelle yazı yazanın kafasında patlardı. İşte bu çelişkiyi koğuştaki komutanlar hücrenin ortasına koyarlardı. Ne yaman bir emek-sermaye çelişkisiydi bu. Çocuk benzeri çelişkileri çok çabuk kapardı. Emniyetteki kırmızı kablo gözlerini açmıştı.

Koğuştakiler açıkgözlüleri seçerdi. Emniyetin ön kapısından giren, koğuşun arka kapısından çıkardı. Neferlere katılırdı; kırmızı, sarı, mavi. Üç kağıt değil, kırk üç kağıt açılmıştı. Hangi zarın mıknatıslı, hangi kağıdın işaretli, hangi masanın uzaktan kumandalı olduğunu bulmak; 21'i iyi oynamaktan geçiyordu. Bu kumar değildi, bu programlanmış kovboyculuktu. Program yapanın elleri uçardı, görünmezdi. Bulmaya çalıştığımız sadece şifresi dört kollu programdı. Zordu, karmaşıktı, hiçbir kalıba sığmazdı. Düello yapan kovboyların şike yaptığından habersizdik. Hırsızlarla polisler hep yer değiştirirdi. Biz adamları karıştırırdık. Maskeli balonun maskeleri kandırırdı bizi. Geldiğimiz yeri hatırlayalım.....

Yer; zambaklar açan Manisa'ydı. Konu: Manisa emniyetinde işkence gören çocuklardı. İzmir Tabib Odası da, çocuklara işkence yapıldığını raporuyla açıklamıştı. Çocuklar belki hani belki suçlandıkları gibi; duvarlara yazı yazmışlardı, bildiri dağıtmışlardı, afiş asmışlardı. Devlete karşı gelme cezasının DGM'de yargılanmak, cezaevine girmek olduğunu biliyorlardı belki. Ama Manisalı çocukların bilmedikleri bir şey vardı, o da: Duvara yazı yazmanın cezası= Kulak zarında patlama. Bildiri dağıtmanın cezası= İç organlarda kanama. Afiş asmanın cezası= verem olmaktır. işte bunu bilmiyordu Manisalı çocuklar. Manisalı çocukların bilmediği bir şey daha vardı, o da: Koğuşta adını komutan koyan liderlerin komut verdiği Manisa emniyetinde işkence yaptıkları için sorgulanan polislerin hakkında dava açılmasının bizzat bu komutanlar tarafından geciktirildiği. Cezaevlerinde çift kelepçe uygulamasını protesto edip, koğuşlarındaki çocuğu çift kelepçeyle hastaneye göndermeyerek, çocuğun alacağı raporu geciktirip, savcının polislerle ilgili işkence dosyasını tamamlamasını engelleyerek. Çocukların bilmediği çok şey vardı... Pastel boyalı kadınları kapanların pastel boyalar dağıttığı. Bir kapıdan çıkmak için bir kapıdan girmek gerektiği. At hırsızlarının polis olabileceği.

Şikenin aslında çocuklara karşı yapıldığı, maskelerin karıştığı. Maskeli avukatların çocukların tahliyesine değil, cezaevinde daha uzun süre yatmasını istediği. Kırmızı sarı mavi neferleri artırmak için program yapıldığı. **Programda hırsızlarla polislerin birbirine karıştığı bilinmeyen ne çok şey vardı... Zambakların naifliği Manisa'yı naifleştirmiyordu. Begonviller Buca Cezaevi'ni umut kapısına çevirmiyordu. Pastel duvarlarımızı renklendirmiyordu. Dilinin altındakini çıkar demeyin... Programı yapanın elleri uçuyor, görünmüyor.**

NE VAR

* Koç Üniversitesi'nin Rumeli Feneri'ndeki orman arazisine kuracağı ve inşaat ruhsatı verilmeyen kampüsünün temeli Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın katıldığı "devlet töreni" ile atıldı.

*Belge yayınevi sahibi Ayşe Nur Zarakolu DGM'de görülen davada bölücülük yaptığı iddiasıyla 84 milyon para cezasına çarptırıldı.

*Mustafa Sönmez'in,İstanbul'un 1980'den bu yana eğitimden sağlığa,nüfus ve gecekondulaşmadan gelir dağılımına kadar geçirdiği değişimi anlattığı "İstanbul'un İki Yüzü"adlı kitabı Arkadaş Yayınevinden çıktı.

*Diyarbakır E tipi cezaevinde yapılan arama sırasında açlık grevinde bulunan 19 tutuklu kalaslarla dövüldü

*Dokuz Eylül Üniversitesi'nin dokuz bin kişi üzerinde yapılan kamuoyu araştırmasına göre halkın yüzde 62'si polise ,yüzde 31'de Jandarmaya güvenmiyor.

*Habitat gözaltılarla başladı...Konferansların yapıldığı yerleşim merkezlerindeki güneydoğu kökenli yurttaşlar"şüpheli"görülerek gözaltına alınıyor.

* "Alternatif Habitat"etkinleikleri güvenlik gerekçesiyle yasaklandı...

* Cumartesi Aneleri'nin Galatasaray Lisesi önündeki oturma eylemleri 1.yılını doldurdu..

*Habitat Tiyatro: Cuma günü 19.00ve C.tesi saat:21.00 da AKM Aziz Nesin sahnesinde Genco Erkal'dan" İnsan Manzaraları", Pazar günülstanbul Sanat Merkezi'nde saat 20.00' de Tunçel Kurtiz'den "Şeyh Bedreddin Destanı"...

* Fotokopi dergi Karakutu'nun mayıs sayısı çıktı!.

* Seks sonrası içilen orgazm sigarası zararlıymış!

* Mersin ve Adana'da meydana gelen evde doğumlardan sonra Tunceli'de de bir kadın demirle doğum yaptı!.

* Erzurumlu Murat Bektaş (19) ilk erkek hemşire oldu!.

* Bir E Bir yeni eğilimler sergisi Meltem Eti, Zeynep Zarakol, Erkan Özdilek, Koray Korol,Sadık Ö., Esma P., Burak B., Göksun S., Şeyma Ü.'nün katılacağı sergi 07-20 Haziran tarihleri arasında Kallavi sokakta...

* İdil Biret 8 Haziran, 21.30'da, Yedikule Zindanları'nda.

* Beyaz eşya satışları azalmış!.

* Bayrampaşa Özel Tip Cezaevi'nden karikatürist **Ertan Aydın**'a, Sakarya Cezaevi'nden gazeteci **Işık Yurtçu**'ya, Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nden **İsmail Beşikçi**'ye, İzmir Buca Cezaevi'ndeki işkence görmüş liseli gençlere kart atalım, mektup yazalım!.

* Apolitika'nın 4. sayısı çıktı...

* Uluslararası Af Örgütü 35 yaşına bastı!.

* Yolsuzluk mühim değil, Tansu Çiller yine meydanlarda, yine konuşuyor!. İşte bazı eski vecizeleri: **"İşkembe çorbası bol sarımsaklı ve sirkesiz içilmez"**, "Benim gibisi bin yılda bir gelir", **"Bu yıl yine şeyimizi ezdirmeyeceğiz"**, "Bu bacınızın önünü kesmek isteyenler var, buna müsaade edecek misiniz", **"Sizi kucaklayarak verecek olan yine benim"**, "Üzerinden helikopter geçen sevgili Gaziantepliler", **"Terörün dibini kazıyacağım"**, "Bravo kızım, tam kalbinden vurmuşsun", **"İstanbul'u dünyanın Beyrut'u yapacağız"**, "Ben morina balığı gibi sessiz yumurtladım", **"Bize ilk girenle son giren arasında hiçbir fark yoktur"**, "Türkiye son sosyalist devletti, özelleştirme yasasıyla biz bunu yıktık", **"Halk beni Hazreti Ayşe'ye benzetiyor"**.

* İnkilap Kitabevi 500 milyon lira roman ödülü veriyor.

* Genel Kurmay Başkanlığı TRT frekansları yardımıyla ulusal düzeyde tivi ve radyo yayını yapmaya hazırlanıyor!.

* **"Bir öküz gibi gamlı / Çiçek açmış/Gizlenemeyen Bir öküz"**, (Mehmet Taner), Ya-Hu!. Alamet-i farikanız olmalı bu!. Hatta, varsa antetli kağıdınız.. mağıdınız, onlara da (oralara da) yazılmalı!. Hoşçakal Metin. **Sina Akyol**

* Özel okullar, milyarlara varan para talep ediyor!.

* İstanbul Kanatlarının Altında filminin her türlü etik-estetik zaafları bir kenara itilerek, cinsiminsi tartışılmaya başlandı!.

* Yalvaç Ural'ın Müzik Satan Çocuklar isimli kitabı çingenece yayınlanan ilk çocuk kitabı olmuş!.

* Tarih ve Toplum, **Adam**, Hürriyet Gösteri, **Varlık**, Milliyet Sanat Dergilerinin haziran sayıları çıktı!.

* Bazı yazın-şiir dergi adresleri: **Dize**; 1851 Sk. No:52/3 Bahçaelievler-Karşıyaka/İZMİR, **Şiir Oku**; P.K. 232 81302-Kadıköy/İSTANBUL, **Şiir-Lik**; Mudrastrasse 34 12249 Berlin/AELMANYA, **Morca**; Antalya Sanatçılar Derneği ve Çevre Bahçesi, Kalekapısı/ANTALYA, **Karşı**; Kazım Karabekir Cad. Eser işhpanı 112/31 ANKARA, **Kıyı**; P.K. 183 60110 TRABZON, **Portakal**; TÖMER Antalya Şubesi Cebesoy Cad. No.26 ANTALYA, **Yeni Biçem**; P.K. 68 Ulucami BURSA, **Gerçek Sanat**; Kuledibi Büyükhendek Cad. No 7 Şişhane-İSTANBUL, **Aykırısanat**; P.K. 774 Çarşı-ADANA, **Yaklaşım**; P.K. 11 BALIKESİR, **Söylem**; P.K. 1099 Gar-ADANA, **İnsan**; Akdeniz Sanatevi Atatürk Cad. 1302 Sk. Akıncı Pasajı ANTALYA.

* **Ahmed Arif** anıldı!.

* **Metin Göktepe** öldürüleli ne çok gün oldu! Ne çok hiçbir şey değişmedi!

* 1975 yılında **Demirel**'i yumruklayarak burun kemiğini kıran **Vural Önsel** yurda döndü!.

* 1996 **Aziz Nesin** yılı ilan edildi!.

* Cumartesi Anneleri Galatasaray lisesi önüne kök saldı!.

* **Nâzım Hikmet** anıldı!.

* Yapı Kredi Gençlik Festivali sürüyor!.

* **O.J. Simpson** müslüman olmaya karar vermiş!. Ve **Muhammed Halid Nasır** adını alacakmış.

* DEP'liler içerde ve dışarda açlık grevinde!.

* Alkışlar her pazartesi saat 24.00'de Kanal D'de!.

* 12 Maymun, **Sevimli Fahişe,** City Hall, **Hiçbir Şey Kişisel Değil,** Bulutların Ötesinde, **ilk Günah!.** film.

NE YOK

Akşamsefası

FERHAN ŞENSOY

GECEDESTE

../...

ağır ağır çıkıyorum daracık taş merdiveni
ahmet haşim'den selam getirmişim gibi
işte dördüncü kattayım kapısı açık
güleryüzlü bir kadın karşılıyor buyur ediyor
fakat kendi evde yok beklememiş fakiri ludwig
geç kalmışım topu topu yüzseksenyıl beş dakika
beş pedallı piyanosu yerli yerinde
peki ama iki pencere arasındaki kitaplık nerde
dolanıyorum gıcırdayan ahşap zeminde
kapısı kilitli öbür iki odanın
adalbert stifter'le bölüşüyor meğer ludwig bu evi
yalnız iki odası onun kenefleri ortak
fakat aynı kaba sıçmıyorlar adalbert ile
ludwig sinirli adam
banabak lan frau
ludwig ağbim nerede
gülümsüyor sarışın kadın
çok bekledi sizi
yazdı bozdu fidelio'yu
çaldı çaldı usandı
ludwig sizlere ömür
renkli türkçe bakıyorum viyanalı kadının gözüne
çok aptalsınız teyze
bethoven ölür müymüş hiç
geç kalmışım topu topu yüzseksen yıl beş dakika
iniyorum loş merdiveni başım bir hoş
ıslık olmuş leonoren uvertür
buraya dek gelmişken uğramalı adamımız sigmund'a
koşar adım geçiyorum ismi çirkin
kendi güzel rooseveltplatz'ı
tramvaylar arasından pürtelaş
kırmızı ışık bekleyemez disiplinsiz türk
acelemiz var usta
ludwig ile sigmund'un evinin arası
seksenbeş yıl beş dakika
saat onbeş otuz
sigmund'un kapısında bir not: kapalıyız
bir rus kızıyla halvet olmuştur mutlaka açmıyor kapıyı
terbiyesiz sigmund freud
saat daha onbeş otuz
umutsuzca yürüyorum hafif yokuş berggasse'yi
ölçürtemedik sapıklık katsayımızı çok şakacısın viyana
buraların kanuni esasi kıraathanesi kafe prückel
bana şampanya yasak ein schwarzen kaffee bitte
valsler çalar akşamüstü parkta
hem çok gıcık olur olmaz bir adamdır
fahrschule'ci bücür mustafa
dokuzyüzellialtı'da macaristan'da küsmüş bu işlere
yetmişinde süslü püslü frau berthe
gecenin konusu nitçe tunç ile emine'nin
schiller'inize layık aşkı
paniglgasse'de mahsur gece

SÖZ SÖYLEMEK İÇİNDİR

CEMİL MERİÇ

SEN BİR AZ-GELİŞMİŞSİN

Kıt'aları ipek bir kumaş gibi keser biçerdik. Kelleler damlardı kılıcımızdan. Bir biz vardık cihanda, bir de küffar...

Zafer sabahlarını kovalayan bozgun akşamları. İhtiyar dev, mazideki ihtişamından utanır oldu. Sonra utanç, unutkanlığı bıraktı yerine, "Ben Avrupalıyım"demeye başladı", "Asya bir cüzzamlılar diyarıdır."

Avrupalı dostları, acıyarak baktılar ihtiyara ve kulağına: "Hayır delikanlı" diye fısıldadılar", sen bir az gelişmişsin."

Ve Hristiyan Batı'nın göğsümüze iliştirdiği bu idam yaftasını, bir "nişan-ı zişan" gibi gururla benimsedi aydınlarımız.

SOSYOLOK ECEVİT

Biz toplum olarak, karpuz seçme becerisini bir sosyal statü basamağına dönüştürme tavrından vazgeçebilecek miyiz?

Bu konuda, zaman zaman umut tohumları yeşertmedim değil, ama hiçbiri meyve vermedi. Ömrümüz yettiğince daha çok karpuz mevsimi görürüz de, sözünü ettiğim umudun meyvelerini bu gidişle hiçbir zaman yiyemeyiz. Ne acı...

Değerli sanatçı Nubar Terziyan, "Ne İdim Ne Oldum" adlı anı kitabında, kayınpederinin evine götürdüğü bir Tekirdağ karpuzunun kelek çıkmasından duyduğu üzüntüyü uzun uzun anlatır. Adeta yıkılmıştır... Sanatçı, birkaç bölüm sonra, bu kez hayatının önemli kazançlarından birini aktarır: Bir film çekimi sırasında verilen yemek molasında kavun seçme tekniğini öğrenmiştir. Kendine toplum içinde yer edinmiş bir sanatçımız bu konuya böylesine önem veriyorsa... Kelek çıkan karpuzların yarattığı eziklik, spotlar ve sahne ışıkları altında bile duyumsanıyorsa... Diğer kesimlerden insanlarımız karpuz seçme gerilimini nasıl yaşıyor, varın siz düşünün.

Aslında uzun uzun düşünmek de gerekmiyor. "Karpuz kestim yiyen yok..." türküsüne ne demeli? Bir Anadolu insanı karpuzunu seçiyor, heyecanla kesiyor: Karpuz kan kırmızı, bal gibi... İşte kendini kanıtlamıştır artık. Karpuzu tadanlar onu takdir edecek, insanımız toplum içinde yer edinecektir. Ancak, süreçte görülr ki, karpuza iltifat edeni ara ki bulasın. Karpuzdan bir lokma tatmak zahmetine katlanan bile çıkmaz. Ve insanımız, her sevincinde her kederinde olduğu gibi türküye durur yine; "Karpuz kestim yiyen yok" derken yüreğinden kopup gideni haykırır. Karpuz seçme gerilimi üzerinden yaşanan hayalkırıklıklarına kaç yürek daha feda edeceğiz? Biz toplum olarak hem karpuz seçmeye çok önem veriyoruz, hem de başarıyla karpuz seçenleri görmezden geliyoruz. Ne acı...

Muzip bir arkadaşım bu hafta ne yazacağımı sordu. "Karpuz seçme olgusunu derinlemesine irdelemek istiyorum" dedim. Adımız çıkmış ya bir kere, arkadaşım hemen "Sen işi 'elin buz gibi, bir yerin karpuz gibi' muhabbetine vurursun" diyerek takıldı bana. Gülümsedim ama içimden geçenleri bana sorun bir de. Hiç niyetim yoktu çünkü...

Yalnız, söz buraya gelmişken, bir anımı nakletmek isterim. Yedi-sekiz yaşlarındaydım. Babamın canciğer kuzu sarması arkadaşı Fethi Amca'lar bize gelmişti. Çok dürüst bir insan olan Fethi Amca, sohbet arasında dei ki: "Yahu birader, ben bu 'elin buz gibi...' esprisini çok seviyorum ama yılda topu topu birkaç ay yapabiliyorum. Biriyle kışın sokakta karşılaşacağım da, ancak o zaman. Biz namuslu insanız, eli sıcacık adama 'elin buz gibi' denmiyor." Fethi Amca'nın her zaman gülümseyen yüzüne sevgiyle baktım ve sordum: "Peki efendim, her zaman doğruyu söylediğinize göre, bu espriyi yaptığınız insanların oraları gerçekten karpuz gibi mi oluyor?" Annemle babam bana yalancıktan kızarken, Fethi Amca elini omuzuma koydu, "Sende sosyal bilim zekası var, sosyal bilimlere yönelmeni isterim" dedi. Hayatıma yön veren diyaloglardan biriydi. Anıyı nakletmemin nedeni bu.

Nereden nereye geldik... Asıl konumuza dönmeden, kısa bir vurgu yapmak istiyorum. Ne yazık ki, "elin buz gibi..." de dahil, tokalaşma işinin suyunu çıkarmış bir toplumuz. Dizi filmlerde gördüğümüz Amerikalılar birbirlerinin isimlerini söyleyerek selamlaşıyorlar diye gülüyoruz. Ne yapsınlar? Bizim gibi sıcak temasa geçip ağır ekonomik kayıplara mı uğrasınlar? Bizde ne olur? Biri elini uzatıp "Elden gel!" der, öbürü elini çekip "Evlen de gel!" diye cevap verir. Adam elini uzatır, siz de elinizi uzatırsınız, karşınızdaki başparmağıyla arka tarafı gösterin "Eczaneye!" der. Ne çirkin... Yapılan bir araştırmaya göre "Elden gel - Evlen de gel" esprisinin yol açtığı iş-üretim kaybı yılda 2928 işgününü buluyor. Aynı rakam, "Eczaneye!" bağlamında 1783 işgününe ulaşıyor. El sıkışırken rkadaşlarının hüsyelerine diz çıkaran densizlerin neden olduğu ekonomik zararı ise, düşünmek bile istemiyorum.

Ancak üzerinde düşündüğüm ve herkesi düşünmeye çağırdığım bazı veriler var. Kriminoloji istatistiklerine göre, karpuzcular ülkemiz nüfusunun 2000'de birini oluştururken, cinayet vakalarında katil ya da maktul olarak rol alanların 800'de biri karpuzcu. Niçin karpuz dünyasının insanları diğer kesimlere göre daha kanlı bir dünyada yaşıyorlar? Yo, ucuz "Kan gibi çıkmazsa para yok!" çağrışımları yapmayalım lütfen. Biraz düşünmeye çalışalım, derinlikli düşünmeye... düşünmek, en az vakit ayırdığımız şey. Ne acı...

Neyse, her zaman olduğu gibi, acıların üstüne bal tadında, iyi seçilmiş karpuz tadında bir fıkra ekleyerek bitirelim.

Öğretmeni küçük Ercan'a sormuş:

– Ercan, üç portakal beş portakal daha ne eder?

– Vitamin, öğretmenim!

Ya öğretmen "Üç karpuz beş karpuz daha?" diye sorsaydı. Ne cevap verecekti küçük Ercan? Cinayet mi diyecekti, hayalkırıklığı ve eziklik mi, toplumsal gerilim mi?..

Akşamsefası

LEB-İ DERYA SAYIN

Bakaya'da ŞAFAK 1 Operasyonu:

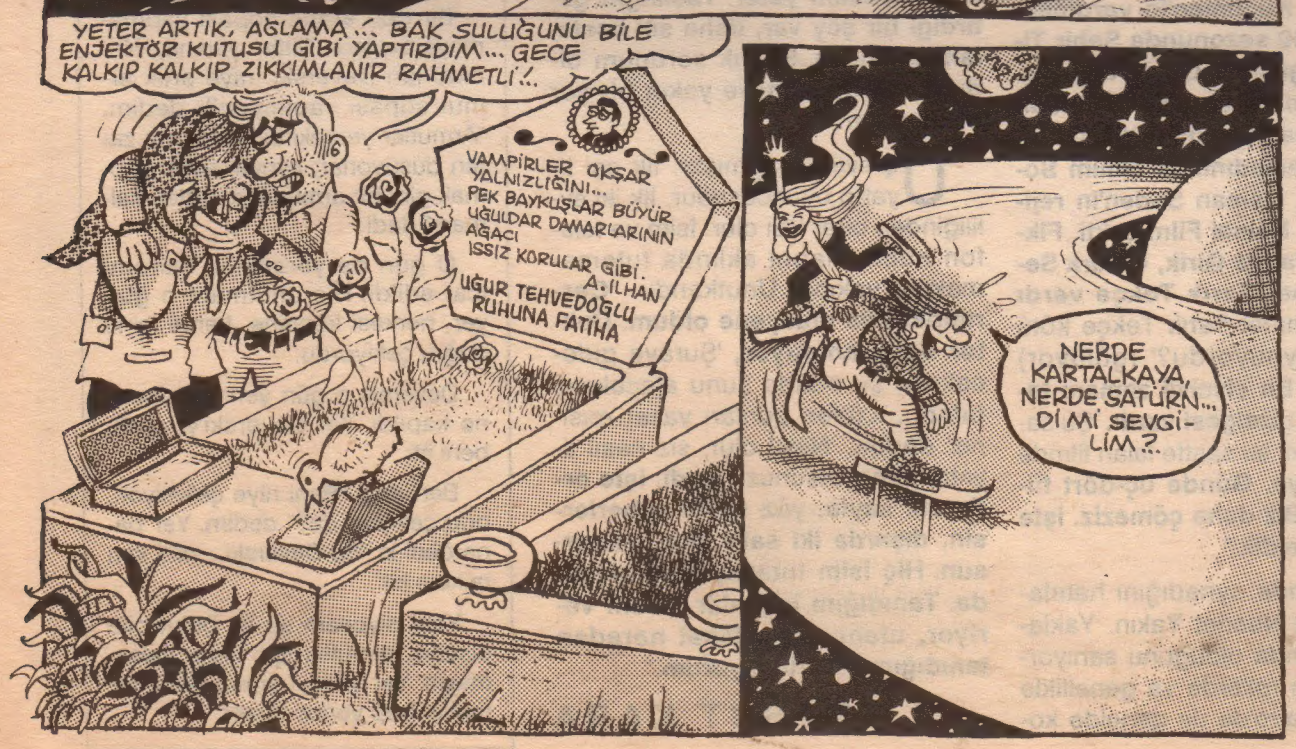

SAYIKLAMALAR

Tuncel Kurtiz

Ve gençlik tiyatrosu. Aşk ve Dormen tiyatrosunda Zafer madalyası. ilk profesyonel oyun. Maaş 450 lira. Artık bir evim olabilir.

Gençlik tiyatrosu Erlangen festivaline hazırlanıyor ben yazı çalışarak geçirmek zorundayım.

Nietzche'ye vurgunum. İngilizce okuyorum. Joys. İngilizce okumayı deniyorum. İkisi de çok zor. Uğraşıyorum. Özdemir Asaf'ı arıyorum. Yıllar önce Çiçek Pasajı'nda gördüğüm ve "Ortalık". kitabına vurulduğum "Gravürler Metin Eloğlu" Cahit Irgat'la tanışıyorum. Bir dağ. Erkek bir ağlayan Niobe. Gençlik tiyatrosunda Brecht Sezuan'ın iyi insanı tasarımız oluşuyor. Cahit "Uçman" diyor, "Uçman ya elinde ince bir sicimle kendini asmayı denemeli, ya da ince bir söğüt dalına kalın bir urganla".

Cahit'e hayranım. Şiirine, macerasına. Orhan Veli'yi, Cahit Sıtkı'yı anlatıyor. Ben tiyatro yapalım diyorum. Yapalım diyor. Yapamıyoruz. O da tiyatronun fuayesinde görüyorum bazen. Çok içiyor, mutsuz.

İtalyan Kültür Merkezi'nde Bisiklet Hırsızları, Milano Mucizesi, Ege Ernest ceplerini taşla doldurup baloncuya öykünüyor. Eminönü'nde Gaskonyalı Toma'da buluşuyoruz. Toma merdiven altına buyur ediyor bizi ve başlıyor Ermeni şivesi ile "Bunlar Gaskonya beyleri..."

Çetin Göçmen "benim öykü yazarım" Türkçe kompozisyondan çakmış. Yurdunuza-Ailenize Olan Sorumluluklarımız konulu kompozisyona cevap tek kelime: YOKTUR! Ve Çakar epikürünün domuz ağılı Zafer Madalyası. Altan Erbulak, Metin Serezli, Yılmaz Gruda, Erol Günaydın, Nisa Serezli ve teneke kafa ben. Erol Günaydın'la yakınlamamız. Obrassov'un kuklalarına vurgun. 11.35 vapuruna kayıtlı aşık Erol.

Asaf Hâlet Çelebi. Vurgun olduğum şair. Felsefe kütüphanesinde memur. Kütüphane mekanımız. Ben hep Budist ve karşı bir insan beklerken Asaf Hâlet tam köktendinci görünüyor bana. Mustafa Kemal'i sevmiyor. Öztürkçeyi sevmiyor. "Dergi değil evladım", diyor, "mecmua" diyor. O güzelim sinema günlerimiz bitiyor ve bana "sen allahın insan kılığında yarattığı şeytansın" diyor. Evet, şeytanım. Ve bu şeytanı ben yarattım diyorum.

Asaf Hâlet. Şairim, tenim, şiirlerine vurgunum hâlâ...

Akşamsefası

Arızlar Kavesi

Necdet Yakın

"Kumu koyuyor, taşları tık tık diziyor... Göreceksiniz bu kaldırımlar, bir kış geçsin hepsi takır takır dökülecek. Daha önce örneklerini gördük. Niye benim insanıma bu kadar eziyet ediyor yöneticiler?"

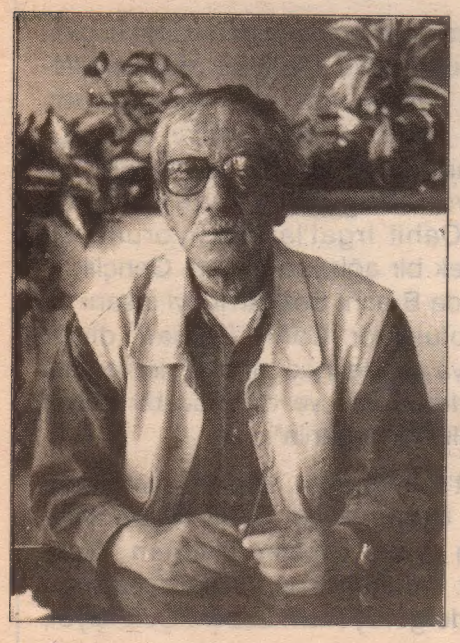

"Bu bir yüzkarasıdır. Habitat olayı bence, bugüne kadar gelmiş geçmiş hükümetlerin, belediyelerin yaptığı en yüzkarası iş. Demek ki, bir bela gelmeden başımıza, biz kendimize gelemiyoruz. Benim halkım, İstanbullu olarak ben, bu kaldırımları, bu yolları hak etmemiş miyiz? Hak etmişiz... Niye yapılmadı bugüne kadar, ben utanıyorum. Yönetici olsam, evimden çıkamam utancımdan. Bir de bas bas bağırıyorlar; yaptıkları bir şey olsa bari. Acemi ustaların elinde işler... Kumu koyuyor, taşları tık tık diziyor... Göreceksiniz bu kaldırımlar, bir kış geçsin hepsi takır takır dökülecek. Daha önce örneklerini gördük. Niye benim insanıma bu kadar eziyet ediyor yöneticiler?" Güçlükle yürümeye çalıştığımız İstanbul sokaklarında anlatıyor bunları Necdet Yakın.

İlk sınırötesi yolculuğunu, anne karnında yaşamış. Aslen Yunanistanlı olan ailesi, Türkiye'ye gelebilmek için önce Bulgaristan'a geçer. Anne, o yoklukta Necdet Yakın'a hamiledir. 1932 yılında Bulgaristan'da, Filibe'de doğar. O doğar doğmaz Türkiye'ye gelirler. **"Biz üç kardeşiz. Çok fakir bir aileydik. Annem-babam tütün işçisiydiler. ilkokul, derken orta ikiye kadar itekaka devam ettim. Sonra bıraktım okulu. Muhtelif işlerde çalışmaya başladım. Askerden sonra bir şirkete muhasebe yardımcısı olarak girdim."** Kurukahveci Mehmet Efendi ve Mahdumları'nın muhasebe bölümünde işe başlar. O sıralarda Teknik Üniversite'de okuyan bir arkadaşı vardır. Akşamları ona oturmaya gider, projelerine yardım eder. **"Tiyatroya meraklıydı bu arkadaşım. Bir gün elime, Arthur Miller'ın bir oyunu geçti, onu okudum. Çok duygulandım. Arkadaşım da bunu farketti.** 'Hadi gel, bizim üniversitenin tiyatrosuna' **dedi.** 'Ben hiç uğraşmadım, hatta doğru dürüst tiyatro seyircisi bile değilim' **dedim. O zaman daha Türkiye'de televizyon yok, Teknik Üniversite'de var. Biz orada da oynadık oyunu. O sırada da Muhsin Ertuğrul tiyatroya gençler arıyormuş. Ben de Ortaköy'de oturuyorum, Nüvit Özdoğru Bebek'te oturuyormuş. İşten çıkıyorum, vapurla Ortaköy'e gelirken rol ezberlemeye çalışıyorum, okuyorum falan. Bana hep rastlarmış. Zihni Küçümen de ablamın ilkokuldan sınıf arkadaşıydı. O da Şehir Tiyatrosu'nda sanatçı Haldun Dormen'in Cep Tiyatrosu'nda, kurslara girdim. Ordan da Nüvit Özdoğru ve Zihni Küçümen'in yardımlarıyla, 1959-60 sezonunda Şehir Tiyatrosu'na geçtim. Geçiş o geçiş. Bu yıl da emekli olacağım. Ondan sonra da, sanıyorum 1962 falan, sinemaya başladım. ilk filmim Sokak Kızı'ydı. Osman Seden'in rejisörlüğünde, Kemal Film çekti. Fikret Hakan, Fatma Girik, Öztürk Serengil, Ahmet Tarık Tekçe vardı kadroda.** 'Ahmet Tarık Tekçe kötü adamı mı oynuyordu?' (gülüyor) **"Herhalde... En civcivli zamanı tabi. Onun bir çizelgesi vardı.** 'Şu saatte, şu filmde, şu saatte falan filmde olacağım' **diye. Günde üç-dört filme gidiyor. Biz daha çömeziz. işte bugünlere geldik."**

Kaç filmde oynadığını hatırlayamaz Necdet Yakın. Yaklaşık elli civarında olduğunu sanıyordur. Hep yan rollerde ve genellikle komedi... Tiyatro'da da genelde komedi oynar. **"Türk Sineması'nda durum komedisinden çok, kişinin komikliği var. Ben bunu doğru bulmuyorum. Durum komik olmalı, oyuncu da bu duruma yardım eden olmalı."** Aslında o doğal komiktir. Çocukluğunda da arkadaşlarının arasında komiklikler, taklitler yapar. **"Bizim ailede herkesin sesi güzeldir. Benim de iyidir. Ben bir ara, tiyatroya başladığım sıralarda Beşiktaş Halkevi'ne giderdim. Müzik grubumuz vardı. Koro şefimiz de Erol Uras. Şimdiki bir numaralı tenorumuz. Onlar konservatuarda okuyorlardı. Ben ezberden, onlarsa notayla okuyorlardı. Bir konserde de solist olarak çıktım sahneye. Ama tiyatro ağır bastı."**

Televizyon dizilerinde de rol alır Necdet Yakın. Uğur Yücel'le oynadığı Aziz Ahmet adlı dizide unutulmaz bir oyunculuk sergiler. Bunak bir ihtiyarı oynadığı bu rolü kendisi de çok sevmiştir. İsimleri, yerleri, kişileri karıştırır, hiçbir şey hatırlamaz. İki yıldır da senaryosunu Can Barslan'ın yazdığı Gülşen Abi adlı televizyon dizisinde oynuyordur. **"Can Barslan bir olay canım. Onu tanıyor olmak benim için bir kazanç gerçekten. Espri küpü, pırıl pırıl bir zeka... Çekime geldiği zaman ekipten kahkaha eksik olmuyor."** Şanssız bir tiyatro sezonu geçirir Necdet Yakın. İki gözünden de katarakt ameliyatı olur. Ardından kalbi sıkıştırır, hiç rol alamaz. İçkiyi ve sigarayı bırakır. Önümüzdeki tiyatro sezonunda da yaş haddinden emekli olacaktır. Emekli olduktan sonra İstanbul'dan ayrılmayı düşlüyordur. **"Şartlar müsait olsa, bir dakika bile durmam İstanbul'da. Sakin bir yere yerleşirim. Kimle konuşsam** 'Ah, şurdan bir kurtulsam' **diyor. Ben konfor aramam. Rahat edelim yeter. Yaşlılığın getirdiği bir şey var, daha sık hastalanıyor insan. Sağlık sorunum olduğu için hastaneye yakın bir yer olsun yeter."**

Üç evlilik yapmıştır. İlk eşi tiyatro oyuncusudur. İlk iki evliliğinden birer kızı olur. İsim ve telefon numaralarını aklında tutamamaktan yakınır. Unutkandır. **"Cerrahpaşa'da muayene oldum. Doktor bana anlatıyor,** 'Şuraya gideceksin, şu odada şunu alacaksın' **falan...** 'Lütfen bunları yazar mısınız' **dedim.** 'Nasıl olur, siz nasıl tiyatro oynuyorsunuz?' **dedi. işte orda elli sayfa, yüz sayfa ezberlersin, dışarda iki satır şeyi unutursun. Hiç isim tutamıyorum aklımda. Tanıdığım insanlar selam veriyor, utanıyorum fakat nereden tanıdığımı hatırlamıyorum."**

MESUT KARA

Şizoid Yazılar

Gürcan Türeci

anafikir: *hayatta kayda değer hiçbir şey yoktur*

iyifikir: *yaşayarak bunun böyle olduğunu anlamak lazımdır.*

Deverski...

Herifin adı buydu, Deverski. Böyle uzun mu uzun, geniş mi geniş, iri mi iri, öle alamet bir şeydi o. Bir dudağı yerde, bir dudağı gökte... Bir konuşsa gök gürlüyor sanırdın. Ama Deverski pek konuşmazdı. Yani konuşurdu ama boş konuşurdu... aynı gök gürültüsü gibi. Hani olur ya öyle gök gürültüleri, iki uyuz bulut birbirine girer, bir haşırtı gürültü kopar, "Nooluyo lan?" dersin, gıkları çıkmaz. Çünkü bulutlar kendilerine her laf edeni ciddiye alıp konuşmazlar. Armut sopası yapardı Deverski. Dikkat buyurun, armut ağacından sopa değil.. zaten armut ağacından sopa olmaz... Aslında armut ağacından, armuttan gayrı hiçbir halt olmaz. Deverski armut toplamak için sopa yapardı.

Armut toplamak için sopa yapmasına gerek yoktu. Çünkü Deverski'nin boyu, değme armut ağaçlarının boyundan yüceydi. Kısa boylular armut ağacından armut almaya çalışıp başaramadıklarında, ordan geçen Deverski'yi görüp komplekslenmesinler deyu yapardı armut sopalarını.

Yani alem adamdı şu Deverski. Böyle uzun mu uzun, geniş mi geniş, iri mi iri, öyle alamet bir şeydi o.

Bir gün armut sopası yapmamaya başladı. Gittim yanına, "Nooldu lan Deverski, niye artık armut sopası yapmıyon?" dedim. "Armutlar yerçekimi kuvvetiyle zaten düşüyorlar; ayrıca, sopa yapmak gibi bir armutluğa neden kalmadı" dedi.

O gün de yerçekimi kanunu icat edildi. Hiç unutmam o gün yer, herkesi kendine, kendi içine doğru çekiyordu.

Deverski o gün yerin cazibesine kapıldı. Yer Deverski'yi çekti, beni itti.

Ben yere "Beni niye çekmiyon, onu çekiyon da?" dedim. Yer bana dedi ki "Bu Deverski.. seni kim mikers ki!"

Yani diyceem şu ki, bulut bile olsanız, armutlar için yerle dalaşmayın. Yer yüzeyi armut dolu, armutlar hep yerine düşer.

Akşamsefası

ALTAY MARTI

Keklik

- Bunu göresin istedim oğlum. Bu kuşu kesmemiz lazım. Yoksa mundar olur.Senden habersiz yapmak istemedim.

Caddenin ortalarında bir yerde, çevresindeki apartmanların gölgesini bir türlü içine sindiremeyen kırmızı çatılı, tek katlı, kutu gibi bir evin önündeki pıncıla bahçede esmer, mahzun bakışlı, iri yanaklı, yedi-sekiz yaşlarında bir çocuk elinde telden yapılmış bir araba habire tur atıp duruyordu dut ağacının çevresinde: **"Vınn, vınn, ro-ri, ro-ri vınn!"**

Kendisini öylesine kaptırmıştı ki babasının geldiğini bile duymamıştı. Cevdet Bey elinde bir kafesle hemen bahçe kapısının yanında duruyordu. Bir süre sevecen bakışlarla oğlunu seyretti, sonra yumuşak bir sesle, **"Vecdi, oğlum, bak sana ne getirmişim"** diye seslendi. Yukarıya doğru kaldırdığı kafesin içinde Vecdi'nin şimdiye dek hiç görmediği bir kuş vardı. Kurşuni renkli, üzerinde kahverengi çizgileri olan, tuğla kırmızısı gagalı tombul bir kuş!

Hemen arabasını yere bırakıp babasına doğru ilerledi Vecdi. Gözlerinde hem merak, hem de şaşkınlık vardı. Bir de aşırı parlıyordu gözleri. O kadar parlıyordu ki, sanki güneş tüm ışıklarını bu iki kara göze düşürmüştü. İyice yanaştı kafese ve hayretle kuşu izlemeye başladı. Sonra ufacık ağzını açıp su gibi bir sesle sordu:

- Bu nedir baba?

Cevdet Bey gülümseyerek yere çömeldi ve oğlunun yanağını okşayarak cevap verdi:

- Kekliktir oğlum. Sana almışım. Artık bu senindir.

Önce utangaç bir gülüş yayıldı Vecdi'nin yüzüne, sonra ağzı, burnu, dudakları kanatlandı. Usulca elini uzatıp kafesi aldı. Oğlunun sevincinden hoşnut olan Cevdet Bey buğulu bir sesle sordu:

- Sevdin mi oğlum bu kuşu?

- Hee.

- Peki az mı sevdin çok mu?

- Çok.

Ufak adımlarla eve doğru yürümeye başladılar. Kapıda Şefika Hanım karşıladı ikisini de.Kafesi görünce hemen sitem etmeye başladı kocasına: **"Ne icatlar çıkarıyorsun gene sen."** Cevdet Bey biraz da sesini yükselterek, **"Sen karışma"** deyip oğlunun elinden tutarak hole girdi. Vecdiyse lâl olmuştu sanki. Öylece gözlerini dikmiş sürekli bu büyülü ve canlı oyuncağını seyrediyordu.

Akşam yemeği hazırdı. Cevdet Bey elini ayağını yıkamak için banyoya doğru giderken Vecdi de hemen arka odaya doğru koştu. Köşedeki pembe masanın üzerindeki radyoyu biraz yana çekip kafesi yerleştirdi buraya özenle. Sonra da karşısına geçip seyretmeye başladı kuşu. Ne yer, ne içerdi bu kuş, nasıl öterdi?

Aklına takılan sorularının cevabını sofrada babasından bir bir öğrendi. Cevdet Bey kuşla birlikte yem de satın aldığını, küçük bir teneke kutu içine su doldurulup kafese konulması gerektiğini anlattıktan sonra kuşun en önemli özelliğini de açıkladı:

- Bunların dişisi ötmez oğlum. Gutgutgut diye ses çıkarır. Bu sebepten ben oğluma erkeğini getirmişim.

* * *

O günden sonra iki küçük arkadaş olmuşlardı. Gündüzleri hiç kafese koymuyordu kekliğini Vecdi. Her gün büyük bir törenle yemini, suyunu veriyor ve bundan büyük bir keyif alıyordu. Keklik de bu ufacık sahibinden hoşnut, sürekli dönüp duruyordu çevresinde. Evin içinde, bahçede, hatta bazen caddede birlikte dolaşıyorlardı hep. Bazen öyle bir şahlanıyor öyle bir şatır kesiliyordu ki keklik, dakikalarca dur durak demeden ötüyordu. Böyle güzel bir ses mahallenin tüm çocuklarını cezbediyor, bisikleti-topu olanlar bile koşa koşa kuşun yanına geliyor, Vecdi de içten içe seviniyor, gururlanıyordu. İmrenilen bir çocuk olmak ne güzel!

* * *

Kekliğin eve gelişinin beşinci günüydü. kan bağı oluşmuştu sanki artık aralarında; iki küçük erkek birbirlerine hanek bile yapmaya başlamışlardı. Babasının gelmesini bekleyen Vecdi dipteki odada çimen yeşili mindere uzanmış, ayaklarının arasında oynaşıp duran ve bir süre sonra da tırnaklarını gagalamaya başlayan kekliğe kahkahalar arasında, ikide bir, **"Dur yapma gıdıklanıyorum"** diyor, söz geçiremeyince de tehdit ediyordu:

- Dimdikleme ayağımı. Dimdikleme. Bak sonra yem vermem sana ha! Küserim seninle ha!

O sırada babası girdi içeriye. İkisinin muhabbetini görünce o da katıldı aralarına. Sonra da Vecdi'yi kucağına alarak geçip divana oturdu. Keklik de bir-iki zıplayışta Vecdi'nin dizine tünedi. Cevdet Bey eliyle oğlunun saçlarını karıştırırken, Vecdi küçük beyaz parmaklarıyla kekliğin boynunu okşuyor, üçünün sıcaklığı birbirine geçiyordu. Gülümsüyorlardı.

Akşam her zamanki gibi yemekle başladı. Televizyon seyretmek, sohbet etmek ve keklikle kırk türlü oyun oynamakla devam edip yataklara çekilmekle son buldu.

* * *

Gece saat iki civarında usulca Vecdi'nin odasına girdi Cevdet Bey. Ürkek adımlarla gelip oğlunun üzerindeki battaniyeyi sıyırdı ve titrek bir sesle, **"Vecdi, Vecdi, oğlum kalk!"** dedi. Uyku bal gibi, hemen uyanamaz ki insan! Epey bir aradan sonra iki küçük siyah tesbih tanesi gözlerini zar zor açabildi Vecdi. Boş boş babasına bakmaya başladı. Cevdet Bey'in sesine kurşun sıkmışlardı sanki. çok yaralı, çok dokunaklı konuşuyordu: **"Uyan oğlum"** dedi, **"Keklik hastadır."**

Hemen yataktan fırlayıp arka odaya koştu Vecdi. Doğru! Zavallı kuş kafesin ortasında yüzükoyun yatıyordu. Kanatlarından biri açılmış, gözleri yarı aralık ve çok buğulanmıştı. Ufacık göğsü ise hızlı hızlı inip kalkıyordu. Vecdi bir top acı olmuş, hiç bir şey demeden limon sarısı bir yüzle bakıyordu kekliğine. Bir müddet öylece durdu. Sonra babasının sesiyle irkildi:

- Bunu göresin istedim oğlum. Bu kuşu kesmemiz lazım. Yoksa mundar olur.Senden habersiz yapmak istemedim.

O ana dek bir beton kalıbı gibi kaskatı duran Vecdi birden infilak eder gibi ağlamaya başladı ve dönüp babasının bacaklarına sarılarak feryada başladı: **"Kesme baba! Baba kesme!"**

Cevdet Bey koltuk altlarından tuttuğu gibi kucağına aldı oğlunu. Koklaya koklaya öperek yatağına getirdi. Ve aradaki koridor boyunca hep aynı sözleri tekrarlayıp durdu: **"Ağlama oğlum. Ağlama benim aslan oğlum. Ben sana daha güzelini alırım."**

Birbuçuk saat yatağının başucunda oturup avutmaya başladı Vecdi'yi Cevdet Bey. Sonra da oğlunun uyuduğuna kanaat getirerek temkinli adımlarla yavaşça çıktı odadan. Birazdan bir elinde can çekişen kuş, diğer elinde bir ekmek bıçağıyla balkondaydı.

* * *

Ağlaya ağlaya yastığın bir kenarını boydan boya ıslatan Vecdi daha fazla dayanamayıp yavaşça doğruldu yatağından. Fazla gürültü çıkarmamaya özen göstererek mahmur ve şişmiş gözlerle yürümeye başladı karanlıkta. Balkona geldiğinde yerde bir gazete parçası üzerindeki kekliğini görünce her tarafı ürperdi. Kuşun gövdesi bir tarafta, kesik başı bir taraftaydı. Bir avuç bile akmamıştı kanı. Gittikçe üşümeye başlamıştı Vecdi. Sanki bedenini yarıp avuç avuç kar dolduruyorlardı içine; beter titriyordu. Sonra yere çömelip bir eliyle kuşun gövdesini, diğer eliyle de kesik başını kavradı ve anlayamadığı bir dürtüyle, bu, kopanılmış iki parçayı birbirine bitiştirmeye çalıştı. Böyle yaparsa bir mucize olacağına, kuşun can bulacağına inanıyordu. Çocuk işte! Hem de sızısı bol bir çocuk! Ne yapsın fukara!

On-onbeş dakika hep aynı hareketi tekrarlayıp durdu. Güzelim keklik gözlerini açmıyordu, kanat çırpmıyordu, uçmuyordu. Çaresiz yere bıraktı kuşu.

Sabah olmak üzereydi. Gökyüzü de dahil her yer kül rengine boyanmıştı. O anda birdenbire yüzlerce kuş sesi başladı; kuşlar uyanmıştı. Yaman etkiledi bu sesler Vecdi'yi; başını önüne eğip iplik iplik ağlamaya başladı. İyice içini boşalttıktan sonra ağır ağır kalktı kuşun yanından. Kanı azalmış bacaklarıyla arka odaya geldi. Köşedeki iri ceviz sandığı açıp kenarları dantelli büyük beyaz bir örtü çıkardı ve götürüp boş kafesin üzerine örttü. Sonra çıkıp gitti odadan.

Gelip yatağına uzandığında kulaklarında kuş sesi, gözlerinde nem vardı ve yüzü yas içinde kalmıştı.

Sunay Akın

Eyfel'e şaşakalan Chagall

Paris metrosunda yazdığı bir şiirinde "Eyfel Kulesi'ni başımızın üstünde taşıyoruz" diyen Eyüboğlu'nun dokunmak yerine okşamaktan söz etmesinin bir nedeni vardır!

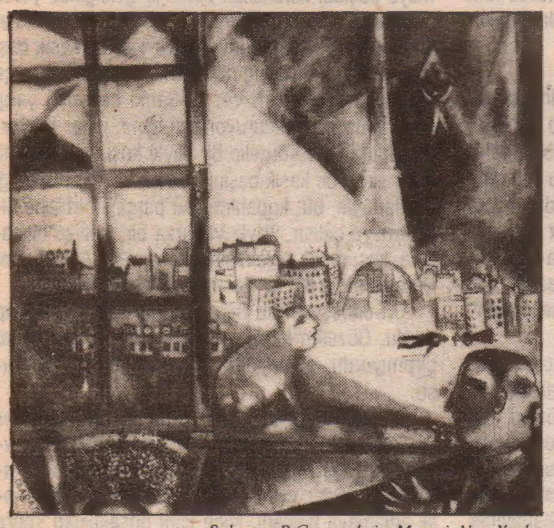

Solomon R.Guggenheim Muzesi, New York.

Paris Saint Germain takımının futbolcuları hakemin maçın bitiş düdüğünü çalmasını sabırsızlıkla bekliyorlar... Çünkü, Avrupa Kupa Galipleri Kupası'nın finalinde rakipleri olan Rapid Wien karşısında 29. dakikada atılan gol ile 1-0 öndedirler. Aristokratlar tarafından taşraya tepki olarak 1973'de kurulan Paris Saint Germain'e 23 yıllık tarihinde uluslararası ilk kupayı kazandıracak olan golü bir karatenli oyuncu, Kamerun asıllı Brune N'Gotty atmıştır... Ve hakemin düdüğüyle maç sona erer.

Elleri kupaya uzanan futbolcuların formalarındaki amblemlerde yer alan Eyfel Kulesi'ni, 1890'da Paris'e giden Ahmet Mithat yazmış olduğu "Avrpa'da Bir Cevelan" adlı kitabında şöyle anlatır: "Hadi gayret, şunun tepesine kadar çık da, üzerinde yaşayan insanlardan hiçbirinin tamamiyle hoşuna gitmeyen bu dünyadan hiç olmazsa 300 metre uzaklaşmış olmakla övün."

Oysa Ahmet Mithat, kulenin tepesine kadar çıkamayıp yarı yoldan geri dönecektir. Bu arada, kulenin son katına ulaşanlara verilen bir madalyayı uyanık bir Fransız satmak istese de, yazarımız kendisine yüz vermez. Tepesine çıkıp Paris'i seyretmek isteyenlerin önünde kuyruklar oluşturduğu Eyfel Kulesi bir para basma makinesidir. Nihat Ziyalan'ın şiirindeki gibi: Alçakgönüllü Fransız kondurmuş Eyfel Kulesi'ni / parayı vereni çıkarıyor tepesine"

Ahmet Mithat, 1876'da kaleme aldığı "Paris'te Bir Türk"de Eyfel Kulesi'ni anlatmaz. "Elbette anlatmaz, kule 1889'da yapıldı çünkü" diyeceksiniz... Ben de size "Haklısınız" diyeceğim. Ama, kitabın yazıldığı yılda Eyfel Kulesi'nin gölgesinin Paris üstüne düşmediği gibi Ahmet Mithat'ın da gölgesine kentin ünlü sokak lambalarının altında rastlamayız. "Paris'te bir Türk"ü okuyanlar, yazarının sayfalarda anlatılan kenti görmemiş olduğuna zor inanırlar. Orhan Veli de, sokak, köprü ve kafe adlarını ezbere bilse de hiç gitmemiştir Paris'e!.. Ama, bu kenti görme arzusunu yüreğinde taşımış ve "acaip isimleri hiç duyulmamış" zenci arkadaşlarının olmasını istediği "Hoy Lu-Lu" şiirinde özlemini dışarı vurmuştur:

Ve bir gün ansızın bir tanesine

Rastgelmek isterim

Paris'te...

Champ-de Mars meydanında yükselen Eyfel Kulesi'ni aynı zamanda isim babası olan Gustave Eiffel yapmış olsa da, böyle bir kulenin tasarımını ilk kez İngiliz mühendis Trevithick 1833 yılında düşünmüştür. Yapımı tamamlandığında pek çok sanatçı kulenin Paris'in göğsüne saplanan bir hançer gibi çirkin durduğunu söyler. Chagall ise tam bir eyfel tutkunudur. Bunun nedenini belki de,resim yapmaları için pazar yerine getirdiği öğrencilerinin arkasından yaptığı şu seslenişte bulabiliriz: "Unutmayın, güzel bir yerin resmini her aptal yapabilir. Önemli olan, çirkin bir yer bulup onu güzel boyamaktır."

Chagall'ın tablolarında Eyfel'e ilk kez 1911'de yaptığı "Yedi Parmaklı Portrem"de rastlarız. Bu tabloda ressam, kendini tuval karşısında gösterirken Eyfel Kulesi'de pencereden göz kırpmaktadır. 1912 tarihini taşıyan "Büyük Tekerlek" adlı tablosunda ise Eyfel Kulesi bir dönme dolap ile yanyana çizilmiştir. 1913'de Chagall "Penceremden Paris" adını verdiği, içinde insan yüzlü bir kedinin de bulunduğu tabloyu yapar. Bu tabloda, Eyfel Kulesi'nden paraşüt ile atlayan bir adam da çizilmiştir... Ve bu adam, büyük olasılıkla, diktiği kanatlı elbisesiyle kendini kuleden aşağı atan ve de yere çakılan uçma hevesli si terzi Reisfeld'tir!

Üç yıl üstüste Eyfel'in göründüğü tablolar yapan Chagall, oniki yıl unutur uzun boylu dostunu. 1925'de, Eyfel'i "Horozlu Çıplak"da yeniden görürüz. Üç yıl sonra ise Chagall şu adı verir bir yapıtına: "Eyfel Kulesi'nin Gelini ve Damadı"... Paul Louis Delance'ın Eyfel'in yapılışını gösteren tablosunda kulenin boyu doğal olarak yarımdır. Chagall'ın tablolarında ise Eyfel Kulesi yalnızca "Büyük Tekerlek"de tam olarak görünmektedir.

Ve eyfel, ejderha gövdesinin üstünde

Yumruk kadar ufak bir beyin taşır...

İşte, Chagall'ın diğer dört tablosuna Ataol Behramoğlu'nun deyişiyle, Eyfel'in yumruk kadar ufak olan beyni sığmamıştır. Fransız şair Arthur Cravan'ın "Eyfel Kulesi bir kuzu kulağından daha yumuşak" dizesinin doğru olup olmadığını Bedri Rahmi eyüboğlu bilemez. Çünkü o, Paris'den Lyon'a ani bir dönüş yapmak zorunda kalırken şunları yazacaktır:

Doyamadan Paris'in ela gözlerine

Okşamadan Eyfel'in demir kaburgalarını

Bindik trene

Paris metrosunda yazdığı bir şiirinde "Eyfel Kulesi'ni başımızın üstünde taşıyoruz" diyen Eyüboğlu'nun dokunmak yerine okşamaktan söz etmesinin bir nedeni vardır! Chagall'ın yaptığı son tablonun adından mı etkilendi, bilinmez, Bedri Reis Eyfel Kulesi'nin yanına bir damat kondurur. Kim midir bu damat? Öncelikle, şairimizin istanbul kuleleri arasında çöpçatanlık yaptığı dizeleri okuyalım:

İstanbul deyince aklıma kuleler gelir

Ne zaman birinin resmini yapsam öteki kıskanır

Ama şu Kızkulesinin aklı olsa

Galata Kulesi'ne varır

Bir sürü çocukları olur

Bedri Rahmi Eyüboğlu, Boğaz'ın birbirine aşık iki kulesini evlendirmek için kolları sıvamışken, saman altından su yürütür ve İstanbul'a Parisli bir gelin önerir:

Ama şu Eyfel Kulesi'nin aklı olsa

Galata Kulesi'ne varırdı...

Bir sürü çocukları olurdu.

Bu iki evlilik önerisinden hangisinin gerçekleştiğini düşünür dururdum. Oysa çok basitmiş yanıtı!.. Çamlıca tepesine baktığımızda radyo istasyonlarının irili ufaklı antenlerini görürüz. Bu antenlerin hepsi de, şekil olarak annelerine, yani Eyfel Kulesi'ne benzemektedir. Evet, Galata Kulesi'ne Eyfel Kulesi varmış ve bu evlilikten bir sürü çocukları olmuştur. Hele, bu çocuklardan bir tanesi var ki, her gece giydiği ışıklı elbisesiyle tıpkı annesine benzemektedir. Galata Kulesi'de yıllar süren bekarlığından olsa gerek, nüfus planlmasına boş verip, Kınalıada'nın tepesini bile radyoculuk yapan çocuklarla doldurmuştur.

Bereket versin ki, çocukların boyları annelerine değil, babalarına çekmiş!

Tadımlık

LÜTFÜ OFLAZ

Ben adamı bakışlarından tanırım

"Ben erkeği kokusundan tanırım" şeklindeki reklama ne zaman rastlasam Rahşan Ecevit aklıma gelir; çünkü o da adamı bakışından tanır!

Bu özelliğini bundan on dört yıl önce bizzat Rahşan Hanım'dan duydum.

O yıllar Bülent Ecevit'in kırılıp küsüp, gönlünün ve evinin kapısını partililerine kapattığı yıllardı.

Kapısına kadar gelen bakanlarının, milletvekillerinin, CHP üst düzey yöneticilerinin görüşme isteklerini dahi reddediyordu. Ve koskoca adamlar, reddedilen eli çiçekli aşıklar gibi, kalakalıyorlardı Bülent Bey'in evine bakan polis kulübesinin önünde.

Bense, Ecevitler'in de sempatiyle baktığı bir insan hakları kampanyası yürüttüğüm için girip çıkabiliyordum evlerine.

Birgün evlerine gittiğimde birkaç kişilik bir ziyaretçi grubuyla karşılaştım. Uzun süredir ilk kez ziyaretçi kabul ettikleri için bunların özel konuklar olabileceklerini, özel şeyler konuşabileceklerini düşünerek içeri girmekte tereddüt ettimse de, Bülent Bey'in çağrısı üzerine onlarla birlikte salondaki yerimi aldım.

Karşılıklı hal hatır sorma faslı henüz bitmişti ki, birden Rahşan Hanım **"Ben bir çay demleyeyim"** diyerek tedirgin tavırlarla, telaşlı adımlarla mutfağa yöneldi.

Birşeyden ürktüğü, işkillendiği her halinden belliydi. Merakımı yenemeyip, bunun nedenini öğrenmek için peşinden ben de mutfağa gittim.

Tam mutfağın kapısına gelmiştim ki Rahşan Hanım aniden dönüp, **"Bülent, biraz gelir misin"** diye salona seslendi.

Ve Bülent Bey koşar adım geldi mutfağa. Belli ki Rahşan Hanım'daki tedirginliği o da sezmişti.

Bülent Bey'in ne olduğunu soran bakışları, Rahşan Hanım'ın dudaklarından dökülen şu sözlerde buldu yanıtını:

- Bülent, bu görüşmeyi derhal kesmelisin; senin sağında oturan kuşku uyandırdı bende; güvenli bir ortamda değilsin...

Bülent Bey eşinin gözlemlerine öylesine güveniyordu ki, onun bu kuşkusunu sorgulamadı bile. Rahşan Hanım'ın söylediklerini sorgusuz sualsiz kabullendi.

Nitekim hemen salona gidip, nazik bir tavırla mazeret beyan ederek görüşmeyi sona erdirdi ve ziyaretçilerini kapıya kadar uğurladı.

Ama o arada da merakımı yenemeyip, Bülent Bey'in sorması gerekeni ben sordum Rahşan Hanım'a:

- O kişinin güvenilmez olduğundan nasıl bu kadar emin olabildiniz?

İşte o zaman Rahşan Hanım'dan şu karşılığı aldım:

- Ben adamı bakışından tanırım!

Eğer cesaret edip Bülent Bey'e **"Rahşan Hanım yanılmış olamaz mı; onun gözlemlerine nasıl bu kadar güvenebiliyorsunuz"** diye sorabilseydim, almayı beklediğim karşılık şuydu:

- Rahşan'dan başka güvenilir insan tanımam!

Onun için bana **"Ecevitler'i nasıl tanırsın"** diye soranlara, **"Güvercinden başka kuş, birbirlerinden başka güvenilir insan tanımazlar"** derim!

Akşamsefası

gözler yalan söylemez derler ya, benimkiler söylüyor. **tan cemal**

gece yürüyordum.

şimdi gözlerinizi kapatın ve burayı siyah düşünün.

baktım karanlıkta iki göz.

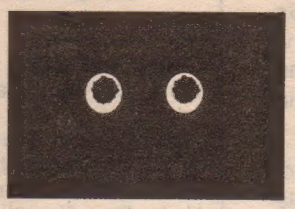

aaa! bu bir insan!

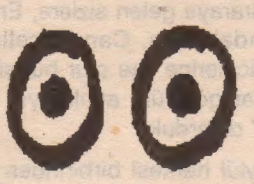

saydım, hem de dört göz.

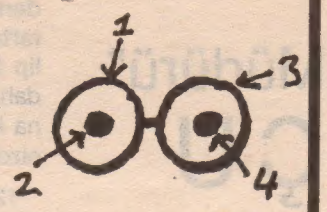

abartma... ligler bitti.

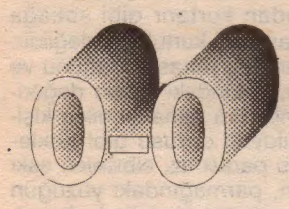

nasıl anlamadım bu bir korsan!

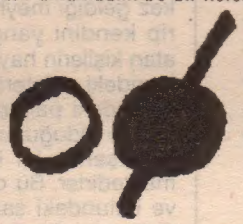

başıma güneş mi ne geçti?!!

neler görüyorum ben neler.

maydonozlu köfteler.

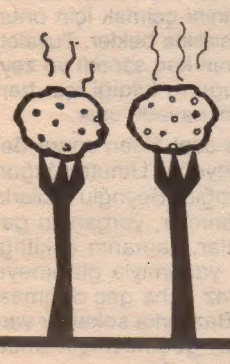

yoksa gördüğüm sadece bir sıfır mı?

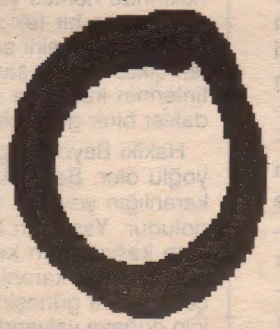

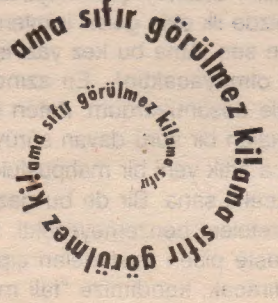

komiser- sıfırın işi bu!
yardımcısı- bence dörtgözün.

ECE AYHAN

Meçhul Öğrenci Anıtı

Buraya bakın, burada, bu kara mermerin altında
Bir teneffüs daha yaşasaydı
Tabiattan tahtaya kalkacak bir çocuk gömülüdür
Devlet dersinde öldürülmüştür

Devletin ve tabiatın ortak ve yanlış sorusu şuydu:
– Maveraünnehir nereye dökülür?
En arka sırada bir parmağın tek ve doğru karşılığı:
– Solgun bir halk çocukları ayaklanmasının kalbine! dir

Bu ölümü de bastırmak için boynuna mekik oyalı mor
Bir yazma bağlayan eski eskici babası yazmıştır:
Yani ki onu oyuncakları olduğuna inandırmıştım

O günden böyle asker kaputu giyip gizli bir geyik
Yavrusunu emziren gece çamaşırcısı anası yazdırmıştır:
Ah ki oğlumun emeğini eline verdiler

Arkadaşları zakkumlarla örmüşlerdir şu şiiri:
Aldırma 128! İntiharın parasız yatılı küçük zabit okullarında
Her çocuğun kalbinde kendinden daha büyük bir çocuk vardır
Bütün sınıf sana çocuk bayramlarında zarfsız kuşlar gönderecek.

AÇIK MEKTUP

Haydar Ergülen

Fazla Mektup

Uykusu Güzelim, Mahmurum,

Nasıl da mektup oluyorsunuz, herkes gecesine kapanırken, onlarda geceyarısı olurken, siz nasıl da 'geceyâr' olup, bende bir mektup daha açıyorsunuz.

Fazla deyişime bakmayın, fazlalık bende, siz şimdi bu demde 'Rüyakâr olmuşken, kimde olur fazlalık? Elbet bu mektubu gönderende. Siz azı, fazlayı bilirsiniz yine de. Neyi tanımlamaya çalışsam, çalışmış oluyorum eksiltmeye, fazladan yaşamış gibi oluyorum böylece. Elden çıkarmaya çalıştığım öyle fazla mektup var ki elimde! Umarım, sabahınıza yetişir de bu mektup, gönderen yerine 'Diğerkâm' yazar üstünde, 'diğerkâm demek nece?' diye soracaksınız ya, işte bu mektup, işte bu gece ve önce kendinden geçende...

Geceyâr'ım, Siyahkâr'ım,

Bunu bir mektuba saymayın öyleyse, fazlaya sayın da, içine açılan göze bir rüy'et, diğerkâm gönülleri kendine bir davet olsun. Olsun ki bu gecenin içinden bir başkasındaki geceye, derin rüya tefsirlerinden geniş bahtiyarlık vadilerine, kalbe hayranlık getiren sözlerden ferahlığa kurulmuş cümlelere, iyilikten başka hiçbir şey bilmemenin erişilmez saadetine doğru... Bir nar gibi açılsın ve içinden yüz tane mi desem, ona mektup demek az gelir, fazla desem mektuba ağır gelir, yüz harikûlade, yüzü de birbirinden görülmemiş rüya çıksın ve gösterilsin aleme!

'Gözüm eskiyor bu kadar rüyayı görmekten!' demezsiniz, bilirim, korkarsınız rüyaya söz getirmekten. Korku da güzeldir sizde. Korkmayın, ben varım rüyanızda! desem, gülersiniz. N'olur korkmayın rüyanızdan! Biri şimdi gördüğünüz, biri bana göstereceğiniz, biri rüya dersinde okutulacak, biri herkesi rüyaya salacak, biri benim gözlerimi de hatırlayacak, biri hepimizi hayra yoracak, biri gözlerinize sadık kalacak, bundan da şiir olacak... Her biri yüz kere görmeye değer yüz rüya, birini olsun bana saklayın ki gözlerim başka rüya aramasın, her gördüğü rüyayı kendine gönderilmiş bir mektup sanmasın!

Buraya kadar bir fazlalık yaptığımı sanmam, fazlalık şu istektedir: Bana bir rüya görür müsünüz? O geceye çok sevinirim ama, gözlerinizi zorlamanızı da istemem, elbette beni görecekleri günler de gelir. İçinizden gelir de rüyamı görürseniz, adını '-Bahçenin Uykusu' koyun, ve orada beni ya da bir benzerimi, derin ve bol gülüşlü bir uykunun içinde görün. Benzerimi görmeniz bana da iyi gelir. Sizin rüyalarınız cömerttir, fazlayı azaltır, gördüğünü çoğaltır, benzerliğin gizli bahçesini açar gönül yoksulluğu çekenlere. Göz, gönülden başkasını görmez olur, yoksulluğu görmenin varlığına ulaşır.

Görseniz olur ya, görmeseniz de ne gam! Gördüğünüz her rüyayla gün günden 'Diğerkâm' olursunuz, yakındır benim de gündüz gözüyle rüyalanmam. Sizi gördüm ya, bu rüya bana yeter! Beni gördüğünüz yeter, biraz da benzerimi görün, diğerkâm gözlerin bakışında merhamet okunur.

Rüyakâr'ım, Geceyâr'ım,

Umarım bu fazla mektup, rüya içindeki gözlerinizi yormaz, bahçenizin davetsiz konuğu olmaz. Rüyanız, gecenize yâr olsun dilerim. Görenler Bahtiyar olsun dilerim. Görüşünüze merhamet dilerim.

ZARF

Yerine ulaşmayan mektuplar
içinde merhamet taşır
geri gelen her zarfla
merhamet biraz daha ağırlaşır

Görmediğiniz rüyalarda
göstermediğiniz merhametler vardır
mektuplar fazlalaştıkça
merhamet azalır

Ne mektup isterdim, ne rüya
pul kadar merhamet görseydim
yetinirdim fazlasıyla

Akşamsefası

Cins İsimler

MUHSİN KIZILKAYA

"Müzmin bir Yazı İşleri Müdürü"
IŞIK YURTÇU

"İnsanın insana verebileceği en değerli şey yalnızlıktır."

Edip Cansever

Sevgili Işık Abi;

Bu mektubu okumana izin verirler mi bilmiyorum; belki de senin yattığın mapushaneye "Öküz" girmiyordur; bilmem haberin var mı, artık "Öküz" diye bir dergi çıkıyor; öğüdüne ne kadar uydum onu da bilmiyorum, bana "artık seri röportajlara yönel" diyordun bir zamanlar, hiçbir şeye yönelemedim, işte şimdi buradayım ve "Öküz" aracılığıyla yazıyorum bu mektubu sana.

Yollarımız ayrıldığında, seni hâlâ Ortaköy'deki o küçücük evde, -arada bir çok rutubetli, ama buna da şükür, hiç olmazsa başımı sokacak bir evim var diyordun- derin düşüncelere dalmış, o her zaman oturduğun koltuğunda oturuyor sanıyordum. Çok sonra öğrendim tutuklanıp hapishaneye atıldığını; öğrendikten hemen sonra bir yazı yazdım ardından bombalanarak havaya uçurulan o gazeteye; seni kıracağımı nereden bilebilirdim, keşke elim kırılsaydı da o yazıyı yazmasaydım.

Adını ilk duyduğumda nedense babanı düşündüm. Hiçbir zaman tanışmadığım, ama sonra adını çok sık duyacağım babanı... Çukurovalı nasıl bir baba ki çocuğuna "Işık" adını koyar? Tam bunları düşünürken de, babanın adının da en az sana verilen isim kadar ben de derin çağrışımlar yaratan "Çoban" olduğu bilgisini edindim. Yurduna sadık bir "Çoban", yurdumuza bir "Işık" armağan etmişti.

"Şerefe Işık Abi!"

Sanırım Aksaray'daki o köhne, o salaş, o döküntü, geceden başka sığınacakları hiçbir yeri olmayanların uğradığı, içi sidik ve kusmuk kokan birahanede, Müslüm Baba'nın hıırıltılı gırtlağından dökülen"Mehtaplı gecelerde hep seni andım" şarkısının kırık nağmeleri eşliğinde ilk defa karşılıklı kaldırdık bira kupalarını. Ben bu berbat çarka yeni atılmaya hazırlanan bir yeniyetme gazeteci adayı, sen yıllarını o "puşt tarlasında" geçirmiş, güngörmüş bilge bir gazeteci... Ne tuhaf günlerdi değil mi? Herkes geçmişine küfrediyordu. Nazım Hikmet'in ölüm yıldönümü haberini bile yayınlayamıyorduk. Bizimle birlikte çalışan eski solcular eski solculuklarından fellik fellik kaçıyordu. Nasıl da yakın, nasıl da "bizden" biri olarak görmüştüm seni ilk görüşte -çünkü henüz kim olduğunu bilmiyordum-. Gece devrilmek üzereydi, gazeteden çıkmıştık; sokak orospolara ve yurtsuzlara kalmıştı, geceydi, zaten sen Güneş gazetesinde gececiydin, geceyi seviyordun, yalnızlığına iyi geliyordu gece. Senin için gündüz, akşam saat beşte başlıyordu; sabaha karşı da gece... Gözlerini kısarak, karşına oturmuş o acemi delikanlıya, Demokrat, Politika, Cumhuriyet gazetelerindeki yazı işleri müdürlüğü günlerinden sözederken ilk defa tokuşturduk o çok sevdiğin zemzem suyunun kadehlerini.

"Hadi Işık Abi noşecan!"

Çukurova'nın sıcağında, babanın çıkardığı küçücük bir gazetenin mürettiphanesinde alışmıştın mürekkep kokusuna sanırım. Orada girmişti kanına yazı, baban büyütürken seni süt yerine mürekkep içirmiş olacak ki, müzmin, iflah olmaz, kronik bir yazı işleri müdürü oldun çıktın. Yazı işleri müdürü demez, kısaltır sadece "yazı müdürü" derdin. Cumhuriyet'te, Politika'da, Demokrat'ta, yıllar sonra Güneş'te, daha sonra da Özgür Gündem'de... Hep payına "yazı müdürlüğü" düştü. "Yazı müdürlüğü" yazı kadar belalı bir iştir memleketimizde; bunu en iyi sen bilirsin. Belki de müdürlük yapmaktan yazı yazmaya hiçbir zaman yeterli zamanı bulamadın, ama olsun, sorumluluğundaki gazetelerde inandığın adamların yazılarının altına gözünü kırpmadan attın imzanı. Seni sorumlu tuttular. Belki de yazmadığı hiçbir yazıdan dolayı şimdilik 11 yıla mahkum olan tek müdür sensin. Cumhuriyet'te geçirdiğin uzun bir deneyimden sonra, bugün "Öküz"ün etrafında biraraya gelenler gibi, 1970'li yılların sonunda da sizler biraraya geldiniz; şimdi "Öküz" okurları "ne olur birbirinizden ayrılmayın" derken, o zaman bizler de Demokrat'ta biraraya gelen sizlere, Emil Galip Sandalcılara, Can Yücellere ve daha nicelerine "ne olur bu işi sonuna kadar götürün, ayrılmayın birbirinizden" diyorduk.

12 Eylül herkesi birbirinden ayırdı. Senin payına ise, sırrını en iyi saklayan gece düştü.

Gececilikten alınıp yeniden sorumlu yazı müdürlüğe getirildiğinde artık, kutu kadar, ancak bir masanın sığabildiği kücücük bir odan olmuştu; gazetenin geniş alanlarını Güneri Cıvaoğlu sauna, sonradan Mehmet Ali Yılmaz ocakbaşı, daha sonra Asil Nadir ise bar olarak kullanıyordu.

Gündüz çalışıyordun artık...

"Özgür Gündem" maceramız sonra geldi. "Güneş" batmış, sen de bizim gibi işsizdin. Gazeteyi çıkarmaya karar verdiğimizde ilk akla gelen isimlerden biri oldun sen. Ama bu kez yazı işleri müdürü olmayacaktın!.. En azından ben böyle düşünüyordum. Zaten Güneş'ten kalan bir sürü davan sürüyordu. Ayrıca artık yeni bir mahpusluk iyi gelmeyecekti sana. Bir de bu gazete öbür gazetelere benzemeyecekti. Hepimiz ateşte pişen kestaneleri çıplak elle kaldıracak; kendimize "fali meçhul" cinayetler sonrasında giydirilmek üzere birer kefen diktirecektik; bunu sen de biliyordun. Senin, gazetede yayınlanacak makaleleri, uzun yıllara dayanan basın hukuku bilginle denetlemeni talep ettim arkadaşlardan; en iyi böyle yararlı olabilirdin. Yoksa bazılarının ardında yazdığı gibi "çok içki içiyor olman" değildi yazı işleri müdürü olman önündeki engel. Ama ne olduysa oldu; sana getirilen öneriyi hemen kabul ettin; ilk önce sen soktun elini taşın altına. Üstelik bunu seve seve yaptın; zaten şimdiye kadar her türlü "eylemi" bilinçli "üstlenmiş" olan senin gibi birinden de bu beklenirdi. Bir kez kanına girmişti bu sorumlu müdürlük. Ardından geldi peş peşe davalar. Hemen hemen hergün sen mahkemelere taşınırken, gazetenin çalışanları da birer birer öldürülüyordu. O zamanlar hafif bir kırgınlık da vardı aramızda; benimle ilgili kulağına neler geldiyse... Ama inan ki, sayfalarını yaparken, her tuşa basışımda, günün birinde bütün bu yazılardan, haberlerden dolayı sorumlu tutulup tutuklanacağını düşünüyordum. Eğer bazı şeylerde otosansür uyguladıysam, inan ki hep seni düşündüğüm içindi. Bunu günah çıkarmak için söylemiyorum şimdi, inan. Hepimizin yerine onlarca yıla mahkum olman çok haksızlık olduğu için...

Ve seni, yazmadığın yazılardan dolayı onlarca yıla mahkum eden anlayış, çok haksız bir anlayış olduğu için...

Oktay Güzeloğlu

BEYOĞLU'NDA GARİBANIN OTOPSİSİ YAPILMAZ

Yaşamak kolay değil bu yangın yerinde. İnsan Beyoğlu'nda yaşıyorsa ya da Beyoğlu'nda birkaç saat kadar vakit geçirmek istiyorsa yaşama damarlarının damla damla değil de, bir şelale gibi boşalmasını göze almalıdır. Benim umutlarım erkek, acılarım dişidir. Ve bu Beyoğlu sokakları ayaklarımın özkardeşidir.

Beyoğlu'nda en genç kadının 60 yaşında olduğu ve aynı adisyonun aynı masaya birkaç kez geldiği meyhanelerde, bütün parasını verip kendini yangından kurtarır gibi sokağa atan kişilerin hayatları hâlâ kurtulmuş değildir. İçerideki müşterilerin kaç parası olduğunu ve üstündeki paltonun, kolundaki saatin değerinin ne olduğunu onlardan daha iyi bilen kişiler dışarıda bir Kızılderili ordusu gibi beklemektedirler. Bu ordu parası az, elbiseleri eski ve kolundaki saatin, parmağındaki yüzüğün değersiz olduğunu sezdikleri kişilerin hayatı tehlikeye girmiş demektir.

Şarabın bardaklarla satıldığı ayakçı meyhanelerinde herkes yanındaki kişinin bir bardak şarabını ve bir tek zeytinini çalmak için onun tuvalete gitmesini sabırsızlıkla bekler. Tuvaletten çıkan kişinin şarabının kaç santim ve zeytinlerinin kaç tane olduğunu bildiği için bardaklar birer güvercin gibi havada uçar.

Hakiki Beyoğlu, gece saat 3'den sonra Beyoğlu olur. Beyoğlu, Beyoğlu Umutsuzluğun karanlığın yoludur. Beyoğlu, Beyoğlu Acılarla doludur. Yastıkları kaldırımlar, yorganları gazete kağıdı olan kadınlar, zamanın eskittiği güzelliklerini karanlığın yardımıyla gizlemeye çalışırlar ve güneşin biraz daha geç doğması için doğaya yalvarırlar. Bazı arka sokaklar vardır ki, insanın oralardan geçmesi için önce yakınlarıyla vedalaşması gerekir.

Evlerinin kirasını ve çocuklarının ekmek parasını kumar masalarında kaybeden insanların, yağmurun, çamurun ve karın altında bir tek sigaranın ve bir bardak çayın özlemini çekmelerinin nasıl bir şey olduğunu bilemezsiniz.

Beyoğlu otellerinde yatmak, ayakta durmak ve koltukta otururak sabahlamak arasında büyük fiyat farkları vardır.

Eğer paran yoksa yağmurun, çamurun ve karın altında, bir kaldırım taşı gibi yalnız kalırsın. İnsanın ayakları kirlenir. Beyoğlu'nun kaldırımlarını ezerken. İnsan utanır insanlığından Beyoğlu'nda gezerken. İşte aşağıdaki kısa öykü yazdıklarımın göstergesidir. Çünkü o Beyoğlu kaldırımlarında eroinden öldü. Suçu sevmekti. Kimi? Bir pezevengi...

BÖCEK

Siyah paltolu adam, yüzü bir eylül sabahı gibi solgun kadına "Sen nerelisin?" diye sordu. Yağmur yüklü kaldırımın sırtına uzanmış kadın nereli olduğunu bilemeyecek kadar yorgun ve hastaydı.

Siyah paltolu adamın beyaz ve ince parmakları kadının omzuna dokundu. "Benimle gelir misin?" dedi. Kadının gözleri alnının altında, yağmurlu iki akşam gibi açıldılar.

Ona **Böcek** derlerdi. Yatağın sıcaklığını unutalı yıllar olmuştu. Bir sevda uğruna çürüyen aklı kafatasının içinde gittikçe ufalıyor ve onu her gün biraz daha artan bir hızla çıldırmanın sonsuz uçurumuna doğru itiyordu. "Evin var mı?" diyebildi. "Var" dedi, siyah paltolu adam. Güzel, hem de sıcak.

Kadınsızdı, kadına susamışlığın sarhoşluğu içindeydi. Böceğin eskiden kalma güzelliği kirli yüzünde bir anı olarak hâlâ duruyordu.

Akşamsefası

tuncer erdem

DÜŞKOVALAYAN

ATİLLA ATALAY

Çocukluk İşte

Ne sanıyo insan... Nasıl yani... Hiç işte... O'nsuz olmaz sanıyo... Saçma! Tabi saçma... Gidiyo, bitiyo işte. Evet... Çocukluk... Tamamen öyle.

"Ben bilirim o bakışı" dedi. **"Sen, hâlâ O'nu düşünüyorsun..."** Bakışlarımı bozmadan, fırlayıp tuvalete gitsem. Aynanın karşısına geçsem, nasılmış anlasam. Sonra bir daha bakmasam öyle... İki parmağımı çatal yapıp karate filmlerindeki gibi gözlerime bandırdım. **"Uyduruyorsun, öyle baktığım yok..."**

Konuyu O başlattı. Birbirimize eski aşklarımızı anlatıyorduk. Ben saf saf olup biteni şakıyordum. **"Ne güzel"** diyordu. **"Yazık ama sana, nasıl da sevmişsin.."** Aslında ben "komiklik olsun" diye anlatıyordum. En çok da "Eğer beni harbiden seviyosa" diye başlatıp baktığım saçma fallara güldü.

Eminönü B-1 Basınköy otobüsü, ilk gelen beş otobüsün içinde olursa, O da bana aşık... Beş az ama, on olsun... İlkgençliğim, elinde mavikart kartın "naylon mahfazası" içinde zulalanmış bir çift mavi göz resmi, geçip giden otobüslere bakıyoruz... **"Kaçıncıydı peki"** diye sordu, **"Basınköy otobüsü ne zaman gelmişti?"** Gerçekten merak ediyormuş gibi bakıyor. "Yirmiyediye kadar çıktım... Sonra Sirkeci'ye inip trenle gitmeye karar verdim." Gülerek saçlarımla oynadı. Yine aynı şeyi söyledi: Yazık sanaa. **"Sonra tren biletime baktım tabi. Hani var ya, ADYÖMERSİ falı var. Aşık, dargın, yalnız, öpmek istiyo, filan... Baş harflerine göre işte, biletin numarasından bakıyosun..."** Tam o sırada eliyle ağzımı kapadı... **"Boşver... Sonucunu söyleme."** Sustum... **"O zaman çocuktum"** dedim. **"Hem şimdi banliyö trenlerine jetonla biniliyo."**

Şimdi çok büyüğüm sanki. Biraz önce, kendisine ait okul kimliğindeki seri numarasını, yanyana toplayıp sonucu dokuzdan çıkardığımı ve olayı "Adyömersi" boyutunda irdelediğimi bilmiyor tabi... İleride, park halinde duran linyit yüklü AS 900 kamyonun plakasında adından harfler saptayıp, buna kendimce acaip bir anlam yükleyerek mutlu olduğumun da farkında değil.

"Şiirlerin var mıydı peki?" diye sordu. **"Atatürk için iki tane koçaklama yazmıştım. Pekiyi alamadım ama, örtmen yazımın okunaksızlığından puan kırdıydı..."** Bana öyle bir bakıyor ki "Sen bu kafayla O'na şiir de yazmışsındır şimdi inek" diye düşündüğü çok belli. **"Herkesin kötü aşk şiirleri vardır, unuttum şimdi, naapıcaksın?"** sustum...

Sonra O, "öncekine" yazdığı şiirlerden birkaç dize söyledi... Sustuk. Ardından benim repliğimi attı... "Çocukluk işte. İnsan ööle sanıyo..."

Ne sanıyo insan... Nasıl yani... Hiç işte... O'nsuz olmaz sanıyo... Saçma! Tabi saçma... Gidiyo, bitiyo işte. Evet... Çocukluk... Tamamen öyle.

"Sizin şarkınız hangisiydi?" diye sordum. "Güllerin İçinden"miş... **"Benden önceki BP'den miydi? Bir benzinciyle mi çıkıyodun,MFÖ o şarkıyı onlara verdi"** şeklinde tuhaf bir espiri yaptım. "Sizinkisi?" Melodisini mırıldandım. "Arapsaçı, Erkin Koray'dan." mırıldandığım şarkıdan bir dize söküp, bilgiç bilgiç geyiğe girişti. **"Bak ne diyor, çivi diyor, çiviyi söker, budur bunun ilacı diyor... Hohoho.."**

Sonra, hayattan bir şarkı tutmanın anlamsızlığı üzerine konuştuk. Ortadaydı işte... Senin gözünü doldurduğun, yüreğini hoplattığın, ayrıyken duyunca, dünyaları içip kendini kayıplara yazdırmak istediğin şarkı; aniden benzin kumpanyasına reklam müziği oluyodu. Aşkını kim takar, hayat bööle bişeydi işte. Milyon puştluğun döndüğü şu alemde, önce aşkını sonra seni bitiriverirdi. Tabi... Evet... Öyle... Aynen... "Aşkları da vururlar, reklama şarkı olur." Evet, evet...

"Birbirinize isim takmış mıydınız peki?" Öpücük Balığı ile Zeytin Bey. Cankuş ile Tomtom...

Hahaha... Bıcış... Cırcırık... Cibi... Civciş... İnsanların birbirlerini çizgifilm kahramanlarına benzetip, kedi köpek isimleri takmaları nedir abi şimdi? Nasıl da bulur insan bunları, nasıl çıkar ağzından... Çocukluk? O bile diil. Hastalık. Şeyin kitabı var, Rolan Barns... Mı ne? Aşk üzerine söylemler. Neyse, anormal oluyo işte kişi, söylem olsun, torba dolsun... Delirium. Yes.

Kalktık, "iki yetişkin insan" gibi yürüyoruz işte. Bunca şeyin arasında, ööle bi takım ibibikliklere vaktimiz yok, hem **"yazık bize"**, hem **"ayıp lan artık, ne o ööle liseliler kibin"**. Ben yürürken, içimden bastığımız parke taşlarını sayıyorum. Asvalta vardığımızda toplam sayıya bakıcam; seviyosa tek sayı. Yürüyoruz...

Akşamsefası

KARA CALAM

Nihat GENÇ

Yazarların Son Savaşı

Aratmıyorum üstümü. Aratmayacağım. Bizden-sizden sorusu geçmeyecek kalbimin süzgecinden, çok kalın geliyor. Kimi ayıralım, kimi ayıklayalım, kimi dışarda koyalım istiyorsunuz?

Şirketler liberallerin elinde bu çağın vahşileri. İnsanoğlunun genlerine kurulu üç büyük Tanrı bulmuşlar: Menfaat-kârhırs. Dünyanın tüm sanat eserlerini, doğayı, insanları bu tanrılara kurban ederler. Şirketler tüm hayatımıza oynayan dinler haline geldi. Bireyi doğumundan ölümüne kadar içine alan, davranışlarını, konuşmasını, tatilini, evini, mesaisini, duygularını biçimleyen büyük kapalı ülkeler haline geldi. İşte Medya PLAZALARI, işte IBM, işte Marlbora.

Siyasi kararlar orda, ekmeğimiz orda, ülkemiz onların işkembesi; asarlar, keserler, biçerler. Önlerinde tek bir engel kaldı: AHLAK. Onu da köpekleştirilmiş, civcivleştirilmiş yazarlarıyla muhallebi üstü hindistancevizi döküp yemeye bayılırlar.

Peki, aşıkların, yoksulların, şairlerin, filozofların çağların zindanlarından aşırarak, göklerden katık ederek, coğrafyalardan taşırarak getirdikleri, Tanrı'nın, doğanın, insanoğlunun güzelliklerini kim taşıyacak? Kimler taşıyacak?

Bağımsız Yazarlar!

Leman Dergisi'nin ön kapağını okudunuz: Şirketler yoketme kararını verdi. Dağıtım payı yüzde elli. Geriye kalan yüzde elli, baskıya, montajcıya, pikajcıya, dizgiciye, yazara, çizere, kağıda, boyaya, bina kirasına verilecek. Geri kalan yüzde elli, tümüyle dağıtıma verilecek.

Ne yasalar engelliyor onları, ne ahlak! Onlar, kendi gibi olmayanların yolunu eşkiya gibi kesiyorlar, iki parti, iki gazete, bir tüfek, bir köpek bir hayat kurmaya çalışıyorlar.

Bir yazar, şirketlerin-medyanın değil, ancak kendi omuzlarında yükselir. Güvercin ruhlu bu insanlar leşçi akbabaların oyununa nasıl katılsın. Bir yazar, parababalarının değil, tarihin kervanına katılır. Bu yüzden bir yazar cesedine bile cesaret, sabır öğretir. Yazarlarınızı gömerseniz, yeraltından konuşurlar, sesler yer kabuğuna zelzelelerle ulaşır. Yazarlar-sanatçılar dışında kalan kalabalıklar ülkenin geçici konuklarıdır. Konukların sesleri, ruhları, yazarlar-şairlerle çağların öteleriyle öpüşür, sarılır.

Irmakların saçlarını tarayan o fildişi taraklar kimlerin iç ceplerinde saklıdır? Yırtık giysili çocuklara parıltılı kristal kaselerle içi oynaşan suları kim uzatır? Bir çığ damlasına koca dünyayı kim sokar? Bir yeni ses, bir yeni kelime öğrenmek, öğretmek için aklını kim yitirir? Edebiyat ve ilahiyatla, alınlara kırışmayı kim öğretir? Baldan tatlı gülen, zehirden acı kusan kimdir? Yirmi kitap yazıp kendi köşesinde bir cigara bulamadan sessizce ölen kimdir? Tanbura ilk teli çeken, neye bir delik daha açan, içimizde ilk dolaşan, zindanlarda kaybolan, karaya ilk ayak basan, han odalarında çürüyen, otellerde yakılan kimdir? İnsanoğlunun binbir kanatlı dünyasını eziyet ve ceza kültürüne dönüştürenlerle ölümüne kim savaşır? Balıkları kim güldürür? Kuşları kim ıslatır? Keçileri sırtüstü kim düşürür? Kaplumbağaları kim coşturur? Tir tir titreyen zavallı çocukların mızrak bakışlarını önce kim öldürür? Bizimle kızkardeşimiz gibi kim konuşur? Sokağımızda bizden önce kim vurulur? Gecenin bir vakti bir başına kimin şarkısını dinleriz? Şu talihsiz dünyada bizi yaşamaya kim ikna eder? Mutluluklarımızı kim uydurur? Çöpümüzü kim alır, meyve dilimleri gibi mısraları, yasemen kokulu kelimeleri, başı dumanlı metinleri, kuştüyü kitap yataklarını, sırt kirlerimiz için keseleri kim getirir? Zakkum gibi yasalardan işlemeli yazmalar kim yapar?

Ruhumuzun boynunu asılı yem torbalarını dolduran onlardır. Yalnız onlar birkaç dakikalık şaşkınlık içinde yüzlerce hayal kurarlar. Devlet ağaçları kesip insanları dövmek için şimşir sopalar yapar, bu sopaları kuponla bu şirketler satar, sadece yazarlar, o ağacı büyütüp, bir asır gölgesinde huşuyla dinlediğimiz, tenimizi coşturduğumuz çınarları sularlar.

Yorgun argın evimize geldiğimizde ayaklarımızı kim yıkar, ruhumuza kim su döker, kimin satırları, senaryoları içinde kayboluruz, yaşlandıkça ruhumuzu kim gençleştirir? Sapıklıklarımızı kim çocuklaştırır? En şiddetli yaralarımızı sevimli okşayışlarla kim sağaltır? Nazım Hikmet nerden geçti, Yılmaz Güney nerde öldü, Mehmet Akif nereye kaçtı?

Devletin kızgın eşek diye dalga geçtiği, kitlelerin sümüklü böcek kadar değer vermediği, dostlarının fare gibi yüzüne tiksinerek tükürdüğü, hakimlerin-savcıların sinek gibi patlattığı kimdir?

İnsanoğlunu bu yüksek edebi, felsefi, ahlaki yüksekliğine çıkartan kimlerdir?

Ey güzel denizin mavi delikanlıları! Ey en uzak denizin lacivert kızları! Üzülmeyin, onlar, birbirlerinin parıltısında yeniden doğarak bugüne geldiler. Üzülmeyin, bir kuşak sonra çocuklarınızın gözlerinde gökkubbeye asılı bir büyük salıncakta yeniden uyanırlar.

Yazarlarınız, şairleriniz kaybolduğunda sessizlikten ürkmeyin, eski metinlerini incili kaftan gibi sırtınıza geçirin. Duyduğunuz acıları bir körebe gibi yoklayın ve onlara dokunun. Göreceksiniz karanlıkta boğulmuş heykel gibi ülkeniz kadar büyük şairlerinizi, yazarlarınızı...

Bırakın bu şirketler, kendileri gibi kupon, kendileri gibi g.t vermeyenlerin yollarını kestiklerini sansınlar! Bu 'sanmalara' hayat desinler!..

-II-

İslam kültürünü tasavvuf, musiki, vs. inşa edenler aşıklar ve fakirlerdir. Modern kültürü şirketler.

Aşıklarda düşünce beyne gelmeden kalbin sonsuz tereddüdünden geçer. Nargile dumanının suyun içinden süzülmesi gibi. Bunun adı: Kalbi tasfiyedir. Mala, mülke tamah etmeyerek, doğaya, insana, varoluşa yeni doğmuş bebeğin gözbebekleriyle bakabilmek.

Tarihi çevirin 'hırrr' sesleri geliyor, mezhepler-fetvalar aşıkların şaraplarını dökmüş, çalgı aletlerini kırmış, domuz gibi öldürtmüştür.

Çünkü Kur'an'ı hıfzeden hafızlar Kur'an'da olmayan ayet okuyamazlar. Ya aşıklar? Aşkla kendilerinden geçip, dillerine, kalplerine gelen feryatları dökerler, saza, neye. Dökerler ölçülü seslerin içine.

Müslüman Kabe'yi ilk gördüğünde kendinden geçer, bir yıl orda kaldığında alışır artık. Oysa aşıklar bize her dem görülmemiş-duyulmamış sesler getirirler, kalbimize tesir ederler, ruhani ürpertiler duyarız.

İnsan kalbi derin bir sarsıntı geçirmeden yol vermez.

Yazarlık böyle bir şeydir. Her yazar daktilosunun başına ham bir sofu gibi oturur, seneler sonra oradan ağaran saçlarıyla kurumuş bir derviş gibi kalkar. Hayatı, kendini, konuşa konuşa kalbinin kirini akıtır. Kinini, nefretini, karışıklıklarını, göklerin tozunu atar. Geriye keman inceliğinde bir şarkı kalır. Onu da acı bir kahveyle nerde olsa içer.

Abdülhamit zorbaydı desen bir ideolojinin içine, Mustafa Kemal zorbaydı desen bir başka ideolojinin, etliye-sütlüye karışmasan başka yere, trajik, çözümleyici konuşsan başka türlü. Öyle alıyorlar ki, tüm kitaplarınız bu adam kimden yana taramasıyla okunuyor? Tarih kimin kanını akıtıyorsa, bir yazar ondan yanadır. Ama yine de hep bu soru aranıyor, onca kitap, hikaye içinde, bizden mi, değil mi sorusunun arandığı bir katilin evrakı metrukesine dönüyor.

Bir katilin üstü niye aranır? Orada gurur duyacağınız nasıl bir itibar bulunabilir? Bir din düşmanı, bir vatan haini, bir yokedici anarşist ilan edilmek için. Bu topraklarda bir yazar başka türlü içeri alınmaz.

Aratmıyorum üstümü. Aratmayacağım. Bizden-sizden sorusu geçmeyecek kalbimin süzgecinden, çok kalın geliyor. Kimi ayıralım, kimi ayıklayalım, kimi dışarda koyalım istiyorsunuz? Sırf ne olduğu anlaşılsın diye onlarca araştırma Yunus Emre üzerine, hâlâ bulamadılar alevi midir, sünni midir?

Bir haçlı komutanı bir mezhebe savaş açar. Ancak bir sorun vardır. Bu mezhepten olanlar nasıl bulunup ayırdedilecektir. Komutan sorunu çözer: Hepsini öldürelim, nasılsa Tanrı iyi olanları ayırdeder.

Şimdi kimi dışarda koyalım. Var mı böyle han-hamam, var mı böyle yağma! Şimdi ne der bin sene önce bu soruyu kalbinden geçirmediği için yakılmış bir derviş? Var mı böyle han-hamam, var mı böyle yağlı börek! Kalbinizin süzgeci kalınlaşırsa, geçer bulursunuz hanı-hamamı.

Yazar mı olalım, adamınız mı olalım? Bulutlardan, yağmurdan, söylediğiniz türkülerden utanmaz mısınız? Hafızlar Kur'an'ı hıfzetmişler, başka da bir şey söylemezler? Ya bu aşıklar ne söyler?

Aşıkların sesi titrek çıkar. Bir de mutlu haber vereyim: Mehterin sesi ise, gür ve kararlı. Çünkü mehter kimle savaşacağını iyi bilir. Bu yüzden mehteran bölüğünün dergileri-sayfalarında bize ölüm tehdidinde bulunuyorlar. Bu ölüm tehdidi insanlık için yeni bir haber değil.

Ama insanlık için coğrafyada çok yeni şeyler oluyor: Din şirketleşiyor. Bu din, asırların kalbinden aşıklar ve fakirlerle geldi, holdingleşmiş mezheplerle bize tafra satıyorlar. Şimdi kim ayırdedebilir İhlas Holdingle-Üstün Dini Değerleri.

Bunu kapitalistler bile, bunu hristiyanlar bile çok istediler, yapamadılar; o beğenmediğiniz batıdaki yazarlar, dinin özel şirketlerin elinde manipule edilmesine izin vermediler. Yani, çatal-bıçak satmak için evliyaları, ayetleri reklam danışmanları gibi kullandırmadılar.

Dün şeriat donu, bugün Zeki Triko giyen bu yazarlar gibi de sessiz kalmadılar.

Hani bir fıkra vardır: İşadamının biri papaya gider: Her gün Tanrım bana günlük ekmeğimi ver, diye dua ettiriyorsunuz, ben size bir milyon dolar veriyorum, hristiyanlara her gün Tanrım bana günlük cola'mı ver diye dua ettir. Papa işadamını kovar. Adam giderken yolda düşünür: Acaba fırıncılar papaya ne kadar para verdi?

Her parayı veren düdüğü çalamaz.

Aşıkların üfletiği de NEY idi, size yanlış öğretmişler...

CAN BARSLAN

şeyedi YORUM

"ŞEYEDİ'LER ve YORUMLARI"

Bayramda el öpülür, şey olur...

Çay bahçesinde oturmuş, çayını yudumlarken yanına oturmuştu adam. **"Efendim..."** diye söze başladı. Bizimki, **"Efendim?.."** diye yanıtladı... Beriki, **"şimdi efendim,"** diye sürdürdü... Laf lafı açacak, kimbilir nerelere gidecekti. Kahramanımız sıkıldığını belli etmemeye çalışarak, **"evet efendim?.."** diye ilgilenir gözüktü... Adama bir çay ısmarlamak gerekiyordu. Garsonu çağırıp orta şekerli bir kahve istedi. Garson giderken, arkasından seslenip, yürürken biraz fazla kıvırdığını ve ayrıca kahvelerin iki olduğunu söyledi. Adam, **"sağolun efendim"** dedi... **"efendime söyleyeyim, buranın çayı da pek güzeldir... O yüzden kahve ısmarlamanız büyük incelik..."**, **"evet efendim..."**, **"Efendim?.."** diye hayretle baktı adam... Genç kadının kalçaları kıvrılarak... Pardon!..

Bizimki, **"efendim?"** dedi... Diğeri yine, **"Efendim?"** diye karşıladı... Kahramanımız tam bir şey söylemek üzere ağzını açmıştı ki, elindeki tepside taşıdığı iki orta şekerli kahve ile garson geldi. Kadının göğüsleri biraz büyük ama dik... Pardon!.. Önce kahvelerden bir tanesini adamın önüne koydu. Sonra da sağ elinin başparmağı esas olmak üzere, diğerlerinin de yardımıyla öbür kahve fincanını tutarak bizimkinin önüne bıraktı... Fakat tahta masanın yüzeyinde, iki tahtanın birleşme yerinden, biri şağıda biri yukarıda olduğu için kahve fincanı hafifçe yan yattı ve kadın sonunda çırılçıplak kalmıştı... Adamın... Pardon!.. Kahve fincanının ağzından birkaç damla kahve tabağa döküldü... Dökülen kahveler hafifçe dağıldı, damlalar titredi, kahve suyunun içinde bulunan kahvenin ana maddesinin molekülleri ayrıştı... Mikroplaaar!..

Suyun içindeki birkaç virüs ise sarsıldı... Bu sarsıntıyla virüslerin hücreleri hücredi... Suyu oluşturan iki hidrojen ve bir oksijen atomu da kıpırdanarak sallandılar... Tabii bütün bu olayları kahramanlarımız göremediler...

Garson, yaptığı bu münasebetsizlikten ötürü **"Özür dilerim efendim"** dedi. Adamların ikisi de aynı anda garsona baktılar... Garson iyice utandı... **"Şey efendim,"** diye kem küm etti.

Adam ve kadın ihtirasla birbirle..... Pardon!.. İki adam aynı anda **"evet?"** dediler... Garsonun gözleri nemlendi, devam edemedi... Hıçkırıklara boğularak koştu gitti... Çay ocağındaki yatağa kendisini yüzükoyun atarak ağladı, ağladı... Adam, **"efendiim.."** dedi yine... Sanki bir mevzuya başlamak ister gibiydi... Diğeri de soru soran gözlerle **"efendim?"** diye yanıtladı... Bu kez beriki aynı şeyi yaptı... **"Efendim?"**, diğeri **"evet efendim?.."**, ilki, **"bakın efendim, adınız nedir?.."**, beriki **"Efendim"** dedi... Adam, **"yani efendim, adınız Efendim mi?.."**, **"evet efendim"**, **"yaa"** dedi adam, **"şu işe bakın, benim adım da Efendim.."** Diğeri, **"hayret"** dedi ve ekledi... **"Efendim!.."**, öbürküsü **"Efendim?.."** diye yanıtladı... Adam ve kadın yanyana yatmış orgazm sigaralarını içer... Pardon!.. Adamlar bir süre susup bakıştılar... Sonra birisi, **"hassittir"** deyip gitti...

Akşamsefası

VEDAT ÖZDEMİROĞLU

VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ HAYATI

Hacı hacıyı Mekke'de, hoca hocayı tekkede, it iti bi dakkada bulur. Gerçekten de Vedat Bey'e düşmanlığı meslek edinmiş **"kadrolu kumpasçılar"** her zaman fikir teatisi ve işbirliği yapmışlardır.Fakat Vedat Bey "iyiyle kötüyü en çabuk ayırdedebilen birey" olduğu için her türlü kumpası, daha kumpas olmadan sezmiş, fena adamları hırpalamış ve sonunda tebessüm etmiştir. Vedat Bey tarihe önce gümüş, sonra da altın harflerle geçmiştir.

Sol İç Boşluğunda Cinayet (yeni macera)

Vedat Bey bir dönem fulbol oynamıştır. Onun gibisi görülmemiştir. Arka direkte topa yükselişi dillere destan olmuş, attığı roveşatalar infial yaratmış, ilk derinlemesine pası o atmıştır. Pas verirken takım arkadaşına o kadife sesiyle **"al da at"** dediğini kaç kaleci işitmiştir, son bir buçuk dakikada oyuna girip üç ya da dört gol attığını (üstelik bir-iki tane de kaçırarak) kaç yüzbin canlı hayretle izlemiştir, kimbilir. Kafayla penaltı atan ilk profesyonel oyuncu yine Vedat Bey'dir. Bir yandan top oynarken, bir yandan "sahalarımızda görmek istemediğimiz hareketler" olmasın diye didinir, gerektiğinde hakemin yetkilerini alır, oyunu idare ederdi. **"Önemli olan hakemin saati"** lafını ilk söyleyen de O'dur.

Pele, Vedat Bey'le dostluk kurabilmek için araya adamlar koymuş, netice itibarıyle Vedat Bey'le birlikte kahvaltı edebilmek ve kahvaltı sonrasında Vedat Bey'in ayaklarını eline alıp incelemek fırsatını bulabilmiştir. Zaten aynı günün öğle haberlerinde Pele'nin futbolu bıraktığı dünya radyoları tarafından açıklanmıştır.

Vedat Bey'in futbolu bırakışı ise daha da esrarlı bir mevzudur ki, bu konuda şu iddialar ortaya atılmıştır:

1- Ünlü bir futbol kulübünde oynayan Vedat Bey, transfer döneminde yöneticilere (bütün asilliğiyle) güvenerek, boş mukaveleye imza atmış, fakat bu alçaklar iyiniyeti hemen suistimal etmişler, Vedat Bey'i o sezon bedava oynatmak için harekete geçmişlerdir. Bunun üzerine Vedat Bey futbola küsmüştür.

2- Meşhur şutlarından birisini tutmaya çalışan (ve tabii ki tutamayan) bir kalecinin parmakları birinci dereceden kırılmış,Vedat Bey vicdan azabı çektiği için, yine kendi bulduğu deyimiyle **"meşin yuvarlağa"** veda etmiştir.

3- Gollerden sonra yapılan formayı kafaya geçirme, timsah kompozisyonu yaratma gibi pespayeliklere içerlemiş, bir centilmen olarak sade tavrından ödün vermeyi reddetmiş ve futbolu bırakmıştır.

Bu iddiaların doğru olup olmadığını bilmiyoruz. Fakat bildiğimiz hikayeyi anlatmaktan da kaçınmayacağız:

Bir şampiyonluk maçı öncesi. Vedat Bey'in takımı şampiyonluğun en büyük adayı, çünkü Vedat Bey orada. Bu durumda rakip takım ne yapıyor, Vedat Bey'i durdurmak için inanılmaz bir önlem alıyor: Rakip " 4 numara" sahaya, tozluğunda sakladığı ustura ile çıkacak ve ilk fırsatta Vedat Bey'i haklayacaktır. Maç başlar. Daha ilk saniyelerde Vedat Bey, rakip 4 numarada bir gariplik olduğunu sezer. Punduna getirip 4 numara ile başbaşa kalır. İşte o an hain ustura, caninin elinde parlar. Vedat Bey seri vücut hareketleriyle çapulcuyu yüzlerce kez çalımlar, yoldan çıkmış serserinin bütün darbeleri boşa gitmiştir. Bununla da kalmamış, beli kırılmıştır. Usturalı köpek, acılar içinde kıvranırken, Vedat Bey orta sahadan nefis bir şandalle topu kendi kalesine göndermiştir. Stadyumda bir sinsi sessizliği hüküm sürerken ve çıt çıkmazken, Vedat Bey santra noktasında diz çökmüş bağırır: **"Bunun için miydi herşey, bu rezillik, bu hırs? Alın sizin olsun fani zevkler, bana temiz bir dünya verin."** Bir DEV, yeşil sahalardan ve Lasonil kokan soyunma odalarından işte böyle, hicranla, hüzünle ve yine örnek olarak uzaklaşmıştır...

YILDIRIM TÜRKER

1 Mayıs'ı anlamayanlara karikatür müstehcenliği

Sarıyer sırtlarında, Kilyos yolunda bir vadiyi işgal etmiş "süper lüks" kooperatif yapıları insanın gözünü bir süre tutsak eder. "Süper lüks" tanımlamasındaki yırtık etek, sakız şaklatan heyecan, uzun süredir sınırsız zorbalık, işgalci saldırganlık karşısında toplumca benimsediğimiz bir tepki. Ulaşamayacağımız, önüne geçemeyeceğimiz, bize kendimizi yetersiz, zavallı, iğdiş hissettiren zorbalık kazanımları karşısında "süper lüks" adlandırmasının kaşındırıcı teslimiyetine sığınıyoruz.

Bir, biz varız; her şeye rağmen ayakta kalmaya, delirmemeye, en az utanarak yaşamaya çalışan. Bir de onlar var; süper lüksün sahipleri. Açlıkları şaşırtıcı; kulaklarımızı sağır eden mide gurultularıyla, yangından mal kaçırır gibi hayatı yağmalıyorlar. Mülkiyet kalelerinin her birinin burcuna dikilecek bayrakları var. Mal, mülk, iktidar konusundaki gözü kara imanlarıyla süper lüks vadilerinden bize bakıyorlar. Bizim çocuklarımıza da reklamlarda dandik gazete promosyonlarına "süüper lüks" diye ünlemek kalıyor. Alın size mülkiyet düşmanlığı. Alın size en kabasından sınıf düşmanlığı.

Hayatın nasıl dillendirilmesi gerektiğini; dertlerin, zulmün nasıl estetize edilerek bir üst düzlemde yansıtılması gerektiğini bize dikte eden kimi sözcüler bu girizgâhımı bayağı ve kaba bulacak. Doğru! Sözcükler kirlendi, kulaklar sağır, hayat topallıyor. Bize çığlık kaldı.

Bende kaba saba, inceltmeye ne vaktim, ne de gücüm olan bir mülkiyet düşmanlığı var. İktidara baktığımda "kanlı" diyorum. İktidarsızlara baktığımda boğularak "biz" diyorum. Zulme "zulüm" diyorum. Binlerce insanın ölümüne neden olanlara "katil" diyorum. O canavarlara yönelik sınıf düşmanlığımın terimleri işte böyle basit, böyle dolambaçsız, böyle kalın hatlı, Bu topraklarda gerçekten muhalif, vurucu sözünü dolaşıma sokabilen söylemin karikatür dergilerinde üretildiğini hatırlatmak istiyorum. Bunu hep birlikte, acıyla tekrarlayalım: 'Hayatımızı tanımlamanın tek yolu artık karikatür.' Sanki hiçbir şey, hiç kimse Musa Kart'ın karikatürleri kadar dillendiremiyor, yaşamayı inatla sürdürdüğümüz hayatı.

Sarıyer sırtlarında, Kilyos yolunda süper lüks villaların işgal ettiği vadinin karşısında dikkatsiz gözlerin hiç ilgisini çekmemiş olan bir yerleşim vardır. Bu uzaktan görünen naylon kitle, araştırmadan, emek sarfetmeden ne olduğunu öğrenemeyeceğimiz şeyler karşısında genel kayıtsızlığımıza kurban gider. Orada naylon çadırlar vardır. Kışın bacalarından duman tüter. 13 aile, toplam 140 kişi o çadırlarda barınmaktadır. Çoğunluk aç yaşarlar, çocukları hastadır. Çamur deryasının ortasına kurulu naylon duvarlı evlerinde ısrarla hayatta kalmaya çalışıp beklerler. Durmadan beklerler. Bekledikleri; köylerine geri dönebilmektir. Kimi üç yıl, kimi bir yıl önce İstanbul'a gelmiş, hemen bu naylonların altına girmiştir. Şehri bilmezler. Hayatlarının hiçbir yere ulaşımı yoktur. Hayatlarının ve şu kahrolası dünyanın kıyısında olduklarını iyi bilirler. Korucu olmayı reddettikleri için, Kürt oldukları için, Mardin civarındaki köyleri yakılmış, yurtlarından sürgün edilmişlerdir. İstanbul'un taşı toprağı çağırdığından değil, yurtsuz kaldıkları için gelip, şehrin bu gözden ırak yerine sığınmışlardır. Onlara siz de ulaşamazsınız. Askeriyenin sınırını aşıp onlara ulaşmanız yasaktır. Özel izne tâbidir. Hastalıkla, açlıkla, korkuyla durdukları o naylon sığınaklarda onlara ulaşabilseniz dahi konuşmaya çekinirler. Oradan sonra gidebilecekleri tek yurt ölümdür. Onları, insandan sayılmadıkları bu dünyada bir tek ölüm ağırlamaya gönüllüdür. Bir şekilde ulaşıp yüzlerine bakabildiyseniz siz de artık aynı insan olarak sürdüremezsiniz hayatınızı. Hayatınızı hayatınız yapan bütün değerler bir anda sizi terkediverir. Bu ailelerin erkekleri 300 bin lira yevmiyeyle, sigortasız olarak o karşı vadideki süper lüks kooperatif evlerinin inşaatında amelelik eder. Dünyanın kıyısında yurtsuz kalmış bu insanlardan başka kimse bu yevmiyeye çalışmaz. Onlar çoğunluk bir kış sabahı gün ağarırken evlerinden çıkarılmış, köylerinin meydanına toplanarak dayaktan geçirilmiş, yuvalarının, tarihlerinin ateşe verilişini seyredip çoluk-çocuk kendilerini karın üstünde, hayattan kovulmuş bulmuşlardır. Onlar, köyleri yakılarak, hayatları gaspedilerek İstanbul'a getirtilmiş, 18 saatlik amelelikleri 300 bin lira eden kölelerdir. Köylerini boşaltıp yakan, devlettir. Devletin başında Tansu Çiller vardır. Bu kimsesiz, yurtsuz, aç Kürtler'in çalıştıkları karşı vadideki kooperatifin sahibi Tansu Çiller'dir. İşte o görmezden geldiğimiz,

görsek de geçici bir çingene obası ya da hayvan damı sandığımız o naylon evlerde Tansu Çiller'in özel köleleri yaşamaktadır. Bu anlattıklarım bir kurgu değildir. Ama şu topraklarda yaşananların çok kaba saba, kör kör parmağım gözüne bir özetidir. Ama yüzde yüz "gerçek yaşam öyküsü"dür. Bir filme konu olsa, yüz kızartıcı bir abartı olarak algılarız. Dolayısıyla sanatsal bir malzeme olarak kullanışlı değildir. Eski Türk filmlerindeki kötü burjuva tasvirleri kadar utandırıcı olabilir. İkna etmez. Bir karikatür kadar acımasız, bir karikatür kadar abartılıdır bu anlattıklarım. Ama işte, oradalar! Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yıllardır yaşanan bütün acıların sorumlusu ilan edilip prangaya vuruldular. Çiller'in evlerini inşa ediyorlar.

Olur! Hayatı sloganlara kurban etmeyelim. Aklıselim sahibi bireyler olarak soğukkanlı kuramların ardından bakalım yaşadıklarımıza. Ama ben galiba aklımı kaçırmanın eşiğindeyim. Zulüme "zulüm" diyorum. İktidara "kanlı". Çaresizlik dilimi kurutuyor; bütün hayatından sürülenlere, güçsüzlere, açık ya da örtük kölelere "biz" diyorum. Oradan başlıyorum. Yeniden.

Akşamsefası

Gani Müjde

A

İSİM	ŞEHİR	HAYVAN	BİTKİ	EŞYA	ÜLKE	ARTİST	NOT

Ali Şen

Hem Fenerbahçeden, hem Prizren'den hemşerim... Hiç tanımadığım Şadan Kalkavan'ın da eski dostu, Fenerbahçe kulübünün olmazsa olmaz başkanı. Tribünlerde purosunu tüttüren bir karikatür kahramanı. Hem şişman, hem patron... Üstelik gerçek... Hakkını arayan futbolcuları kapının önüne koyacak kadar sendika düşmanı.

Ona Oğuz ve Aykut değil, Televole'de fıkra anlatan, kameraya dilini çıkaran ve maraba tilivole diyen futbolcular lazım.

Aslında oyunun kurallarına göre oynuyor diye ona kızamıyorum. Bir spor aktivitesini bu hale getirenlerle derdim.

Motivasyonu mükemmel ama bu arada altta kalanın canı çıkıyormuş, kime ne?

Ali Şen'in bunlardan hiçbiri umurunda değil... Bir elinde ayna, bir elinde medya, umrunda mı dünya...

Ankara

"Ya gelmezse..."

Gelir" dedi babam.

Gençlik parkının kapısında ailece bekleşirken çıktı geldi Asiye halamın kocası. Gençlik parkındaki cazırtı cuzurtu sesleri arasında Cebeci'deki evine yerleştik akrabalarımızın... İlk oyuncak trene binişim, ilk gömme banyoya girişimin yurtdışında ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kutlanmaya değer görülmediği yıllardı. Yıllar sonra Uğur Yücel ve Müjde Ar'la birlikte maksat muhabbet olsun diye gittiğimiz bir pavyon geldi aklıma nedense... Bir de sarhoşların birbirlerinin işkembesini delmeye her an hazır olduğu işkembeciler...

Kırmızı plakalar, ceketlerinin içine mutlaka V yaka kazak giyen müstaşademler. ODTÜ'deki ilk söyleşim. Ankara dönüşlerimde beni uyutmamak için Metin Üstündağ'ın söylediği Ertan Anapa ve Berkant şarkıları.

İlk uçağa binişimin şehri Ankara... Şimdi de Öküz'deki ilk yazıma ilklik yapıyor. Atam sen rahat uyu... Ankara'nın Dikmen ile başlayan cümleyi tamamlayanlara inat, her yıl gidiyorum Ankara'ya...

At

Balat sokaklarında boklarının üstüne basıp o kadar çok düştüm ki, sevmem için "Dört nala gelip Uzak Asya'dan, Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan bu memleket bizim" şiirini ezberlemem gerekti yıllar sonra...

Yol filminde içine Şehmuz'u alıp bir güzel ısıtınca, ben de ısındım bu kendisi küçük beyni büyük hayvana. Salak gibi birbirini ezercesine, pistlerde koşturan uzun bacaklı İngiliz atlarına inat hep sütçü beygirlerini sevdim. Manav Yaşar abiye çaktırmadan havuçlarını çalıp atıverdim yük indirip bindiren atların ağzına.

Yokuş aşağı duramayıp wolksvagenimin üzerine çıktıkları zaman bile sevdim atları. Hem de Mallboro kovboylarından daha çok...

Ayçiçeği

Ayçiçekleri aşktır.

Onları her gece terkeden saçları samansarı bir sevgiliye vurgundurlar.

Gün boyu o sevgiliden ayıramazlar gözlerini

Gece olur, sevgili gider.

Boyunları bükülür ayçiçeklerinin.

Ertesi gün güneş ışıldar. Tekrar dikilir başları. Bir güdümseme, bir kaçak bakış arar dururlar sevgiliden.

Sarı saçlı kaltak sevgili ise farkındadır aşağıda kendisine aşık milyarlarca günebakan olduğunun. Yüzünü bile çevirmez onlara.

Gece olur onları diğer yarımküredeki sevgilileri ile aldatır.

Uzun yaprakları arasında sevişen insanları görüp kahrolur ayçiçekleri.

Ayna

Sır saklamayı bilen sırlı dostlarımızdır aynalar...

Ne görürlerse görsünler içine atarlar...

Kırsanız da dökseniz de açmazlar içlerini...

Berber dükkanının her köşesindeydiler, horozlu olanı da babamın arka cebinde...

Babamın arka cebinde taşıdığı ayna saçlarının seyrelmesi ile birlikte çekmecedeki yerini almıştı o yıllar.

Babam önce aynaları sonra dünyayı terketmişti.

Benim cebimde arkası horoz resimleriyle kaplı aynalardan yok.

Terkedecek bir aynam olsaydı şimdi terkeder miydim, onu da bilemiyorum.

Bunu test etmeliyim...

...

Aynaya gittim baktım ve geri döndüm...

Aynalar sizi şimdilik seviyorum.

Amerika

Kırmızı urbalılara her zaman hak ettiği dersi veren Çelik Bilek'in ülkesi...

Kulver kalesinin yenilmez veledi Tom Mikis, Konyakçı ve Dr. Sallaso'nun ana yurdu.

Kaptan Swing'in pire torbasının sürekli olarak havladığı topraklar.

Limousine taksiler, kutuda yaşayanlar.

22. yüzyılı ve Woody Allen'in mahallesi Manhattan.

Her taşın altından çıkan ülkelerine inat, etliye sütlüye karışmayan insanlar topluluğu...

Sergio Leone'nin Brooklyn'deki Yahudi mahallesi.

Un çuvallarının arasında dans eden beyaz tenli küçük kız...

Timsahların uçakları yuttuğu dev bataklıklar...

Tansu Çiller'i yutan Connecticut'taki evler.

Velhasılı kelâm dünyada özgürlük isteyenlerin canına ot tıkayan özgür bir ülke...

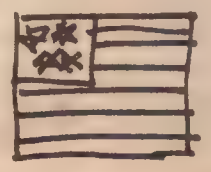

Adile Naşit

Hababam Sınıfı'nın cezalı öğrencilerine yemek götüren anaç bir tavuğa benzetirdim onu.

Hiç çocuğu yoktu ama tanıdığım en anaç anneydi Adile Naşit.

Televizyona çıkıp kuzucuklarım diye seslendiği yıllarda çocukluktan yeni sıyırmıştım.

Ama o ekrana çıktıkça çocuk olasım gelirdi.

Elinde zil, merdivenlerden inişi hiç gitmezdi gözlerimin önünden.

Her filminde kömür karası gözlerinden mutlaka yaş dökülürdü.

Ya üzüntüden, ya sevinçten...

Öldü, ardında gözü yaşlı binlerce kara göz bıraktı.

Herkes onu çocukların sevgilisi bilirdi; oysa o gizliden gizliden o yıllar salon filmleriyle meşhur uzun boylu bir jön'e sevdalıydı. Sevdasını hiç açtı mı bilmiyorum, bildiğim bir tek şey var, bir daha Türk tiyatrosuna ve sinemasına o çapta bir oyuncunun gelemeyeceği. Ahmeeet, Hamdi, Seliin, Pınaar, Sevgii, Hüseyiin, Demircaan, hadi bakayım kuzucuklarım, Adile annenize son bir görev daha yapın. Onu asla unutmayın ve unutturmayın.

Not :

Suya mı yazıyoruz?

Her satırınız buzdan harflerle mi yazılıyor kağıtlara?..

Yıllar sonra güneş çıktığında; ya da bir dalga savurduğunda bizi kumların üzerine, isim, şehir, hayvan, bitki köşesi yapan genç bir yazar G harfine geldiğinde hatırlayacak mı bizi?

Ölümsüz olabilecek miyiz yazdıklarımızla ve çizdiklerimizle?

Bilgi yarışmalarında adımız sorulduğunda "bilemiyorum, geçiniz" diyecek mi bir kılkuyruk?

Hadi ölümsüz olduk diyelim, yerin yedi kat dibinde bir solucan kemirirken götümüzü bir işimize yarayacak mı "iyi yazardı pezevenk" demeleri?

İsim, şehir, hayvan ve bitki...

Bir de ülke var, telesafir olduğumuz...

İsim, şehir, hayvan ve bitki...

Akşamsefası

ÜMİT KIVANÇ

Meraklısına

Evet, "bizim gerçek insanımız"da hâlâ sağlığa ve iş hayatına zararlı dozda vefa ve ahlâk var, öyle mi? Eğer varsa, bu konuları, üstelik ahlâk ve vefa duygularına okkalı göndermeler yaparak ekrana getiren biri, doğrudan, insanların yarasını kaşıyor demektir. Bu, yarayı büyütür, azdırır; bir süre sonra, olmaz ya, bakarsınız yaralıyı da azdırır. Uğur Dündar halkı kışkırtıyor mu?

Meraklısına verilecek bir sırrım var: Uğur Dündar bölücülük yapıyor. Hem de memleket ahalisini en tehlikeli yerinden bölmeye çalışıyor. Bu öyle bir yer ki, beyne, mideye benzemez. Bahis mevzuu yerin adı "kalp"tir; veya "yürek".

Geçtiğimiz haftaki programında gerçeklerin er meydancısı, Kemer'de cinayete varan rant kavgası, eski Turban Genel Müdürü, şimdiki DPY milletvekili zâtın kanıtlanamayan dümenleri gibi konuların arasına iki "human-interest" haber soktu. (Bu ecnebî terimi, gazeteci jargonunda, her şart altında her türlü insanın hislerini gıdıklayacak "yumuşak" konular için kullanılır.)

Arena kameraları ve montaj masasından geçip bize ulaşan bu iki haberin birinde gördük ki, Kemerli bir kaptan, analarının bir azizliği sonucu teknesinin demiri üzerinde dünyaya gelen kırlangıç yavrularını korumak için şu turizm sezonunda tekneyi bağlamıştı. Onlara zarar gelmesin diye kendi zarara uğruyordu. İkinci haberdeyse, 40 yaşındaki bir atın hastalığı yüzünden perişan olan koca adamları izledik. Üzülmelerinin sebebi maddî çıkar değil, yalnız vefaydı.

Uğur Dündar bu konuları sunarken sık sık, "İşte sevgili seyirciler, görüyorsunuz, bir yanda her türlü vurgun peşinde tüyü bitmemiş yetimin hakkını yiyenler, düzenbazlar, madrabazlar, hattâ katiller, öbür yandaysa kuş yavrularına, atlara fedakârca sahip çıkan bizim gerçek insanımız," ikazları yapmayı da ihmal etmedi.

Böyle konuların Uğur Dündar gibi bir insanı sahiden etkileyip etkilemediğini bilemem tabiî. Ama en azından, programına koyduğuna göre, geniş bir kesimi etkileyeceğine inanıyor.

Şimdi, ilk sorumuzu soralım: Bu böyle midir? Halkımız, "Onların da yaşamaya hakkı var, onlar uçana kadar bekleyeceğim," diyen Kemerli kaptanın bu tutumunu nasıl değerlendirir? "İlk yarıda 1-0 öndeydik, ikinci yarı onlar da bir gol attı ve berabere kaldık," tarzında mı? Usulca başını öne eğip, gözyaşlarını kimseye belli etmeden silmeye çalışarak mı? "Baba, herif kafayı yemiş yaa, manyamış abi bu," diye mi?

Bu sorunun cevabını bulmamız çok önemli. Çünkü Türkiye ahalisinin önemli bölümü hakikaten hâlâ 40'lık atı için kendini yerlere atarak ciyak ciyak ağlayacak kadar vefa duygusu taşıyorsa, siyaset-devlet-iktidar düzeyinde yaşananlara nasıl kırıldığını tahmin etmek zor değil. Özellikle "kırılmak" diyorum. Alt dudağını sarkıtarak bir köşeye sinip inlemek böyle bir duygusal etkilenmenin sonucudur. Yok eğer "kızmak" sözkonusu olsaydı, bunun sonuçlarını görürdük.

Evet, "bizim gerçek insanımız"da hâlâ sağlığa ve iş hayatına zararlı dozda vefa ve ahlâk var, öyle mi? Eğer varsa, bu konuları, üstelik ahlâk ve vefa duygularına okkalı göndermeler yaparak ekrana getiren biri, doğrudan, insanların yarasını kaşıyor demektir. Bu, yarayı büyütür, azdırır; bir süre sonra, olmaz ya, bakarsınız yaralıyı da azdırır. Uğur Dündar halkı kışkırtıyor mu?

Lâkin, telâşa gerek yok, kapılar tutulmuştur. Hissediyorum, bir an yerinizde kıpraştınız... Derhal değiştirilemezlik pozisyonunuza geri dönün. Ve sadece şunları hatırlayın: 1. Bir millet, doğuştan, öbür milletlerden daha kötü olamaz. 2. Toplumsal halet-i ruhiyenin patlamaya -"o mânâda" değil!- hazır bir çöplüğe -işte bu mânâda döndüğü yerlerde bile sınırlı sorumlu ahlâk ve vefa kavramlarına sahip insanlar vardır. 3. Ancak, halkımızın duyarlılıkları, Uğur Dündar'ın "sorumlu basın" bilinciyle uyum halindedir: İş devlete güçlük çıkarabilecek bir sınıra gelince, vize, nakliye, sınır kapısının kapalı oluşu, deplasman sıkıntıları falan devreye girer.

Yoksa, koca bir şehir, her Cumartesi Galatasaray'da toplanan kayıp analarına bu kadar duyarsız kalabilir miydi? Hadi, şehir kaldı diyelim, kayıplara, geçmiş programlarından birinde uzun uzun yer ayıran, kalleşin, hainin korkulu rüyası, iyilerin koruyucusu Uğur Dündar, bu kayıpların önemli bir bölümünün "Valla, oğlum bakkala diye çıktı, o gün bugün yok," vak'ası olmadığını bilmiyor muydu? Yakınları ansızın ortadan yok olan insanlara acımanın, eğer bu iş gerçekten yürek işiyse, üzerinde "polis" yazılı bariyerlerle çizilmiş bir sınırı olabilir mi?

Uğur Dündar, yüreklere sesleniyor. Ey, kırlangıçlara, 40'lık Düldül'e yüreğinde yer açabilenler ve bunu görüp hislenenler, size sesleniyor! Onu duyuyorsunuz; size ulaşabiliyor. Peki, kayıp analarının sesini niye duyamıyorsunuz?

Akşamsefası

HALİL TURHANLI

İnsanların kalabalık caddelerde güpegündüz kaçırılarak buharlaştırılmaları, genç-yaşlı ve kadın-erkek meydanlarda dövülmeleri şeffaflık değilse, nedir?

Durkheim'a göre, ceza adaletini gerçekleştirmeye yönelik ritüeller kollektif vicdanı somutlaştırırlar. Varolan ahlâk anlayışını temsil eder, onu pekiştirirler; fakat aynı zamanda, katılanları manipüle ederek, duygusal eğitim işlevi de görürler.

Ceza adaleti ritüelleri, suçlunun yakalanıp kelepçelenmesiyle başlayan, yargılanması ve mahkûm edilmesiyle süren, verilen cezanın infazıyla noktalanan bir süreç oluştururlar. Modern toplumda bu sürecin ancak belirli aşamaları (örneğin; yargılama aşaması) kamuya açıktır. İnfaz aşaması kamuya kapatılmış, özel bir alana alınmış, özelleştirilmiştir. Oysa bir zamanlar (Ortaçağ'dan Onyedinci Yüzyıl ortalarına kadar), halk tam da bu aşamaya (hem de kimi zaman aktif olarak) katılmaya teşvik edilmişti.

Foucault, gözetleme ve denetlemeye dayalı modern toplumlarda ritüelleştirilmiş, ceza politikalarının yerini özel rejimlerin, düzenleyici önlemlerin ve araçsal disiplinin almış olduğunu belirtir. **Norbert Elias**'a göre ise infaz, uygarlaşma sürecinde insanın duyarlılığın gelişmesi sonucunda kamuya kapatılmış, halka açık bir şiddet seremonisi olmaktan çıkmıştır. Uygarlaşan, duyguları incelen insan, Onyedinci Yüzyıl ortalarından itibaren suçlunun öldürülmesini, ona fiziksel işkence yapılmasını görmeye tahammül edememiş; infazı izlemeyi utanç ve tiksinti verici bulmuştur. Bu duygusal tepki, iktidarı ceza ve infaz yasalarında reform yapmaya zorlamıştır.

Oysa, Onyedinci Yüzyıl ortalarına kadar Batılı insan suçlunun cezalandırılmasında salt edilgen bir izleyici olarak da kalmamış, kimi zaman (örneğin; suçlunun taşlanarak öldürülmesinde olduğu gibi) infazı bizzat gerçekleştirmiştir. Şiddet gösterisinde figüranlığın ötesinde de rol oynamıştır. Ve, gösterinin devam edebilmesi için suçluya hiç acıma duymayan, onun da bir insan olduğunu bir an dahi düşünmeyen bir izleyicinin varlığı zorunluydu. Onsekizinci Yüzyıl'da, "şefkat", "acıma", "vicdan" ve benzeri sözcükleri dilinden düşürmeyen "duyguların insanı"nın öne çıkmasıyla şiddet gösterileri izleyici desteğini yitirmiş ve sahne gerisine çekilmek zorunda kalmıştır. 1870 yılına gelindiğinde, Avrupa'da pek çok ülkede kamuya açık infazlar kaldırılmıştı. (Fransa bir istisna oluşturuyor. Giyotinin anayurdunda gösteriler 1939 yılına değin sürdü.)

Duyarlılık gelişimini önce aristokrasi, ardından burjuvazi yaşamış ve Batı insanının duygu yapısındaki bu değişim giderek diğer sosyal katmanlara yayılmıştır. Uygarlaşan insan belirli güdülerinden (cinsel eylem ve dışkılama gibi), belirli davranış ve bedensel işlevlerinden dolayı utanmış ve bunları başkalarının gözlerinden kaçırmış, gizlemiş, özelleştirmiştir. Duyarlılığı gelişen insan, işkence gören ve acı çeken insana da duygudaş olmuştur. Asılmak üzere darağacına çıkarılan ya da kırbaçlanmak için direğe bağlanan suçluyu bir insan olarak görmeye başlamış, ona uygulanan şiddeti izlemeye katlanamamıştır. Bunun üzerine, Onsekizinci Yüzyıl'dan itibaren cezaların infazı kamu alanından çıkarılmış, darağaçları şehir ve kasabaların meydanlarında değil, cezaevlerinin avlularında kurulmuştur. Suçlular (kurbanlar) gözlerden ırakta, duvarlarla örülü ya da bütünüyle kapalı mekânlarda cezalandırılmışlardır.

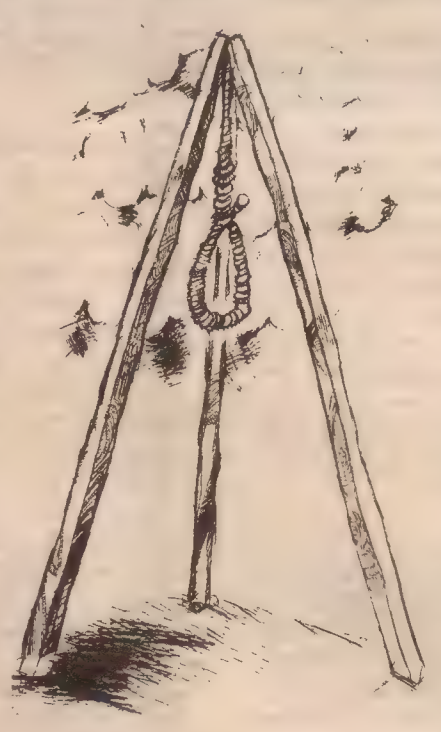

Bir parantez açmanın tam yeridir: Nasıl ki insan uygarlaşma süreci içinde utanma duygusuyla dışkılamak için tuvalete kapanmışsa, modern toplumda şiddet kullanma tekeline sahip olan merkezi iktidar da suçluyu cezalandırmak için onu diğer insanların gözlerinden uzaklaştırarak hapishane ya da karakol hücresine kapatmıştır. Fakat eğer, merkezi iktidar siyasal söylenceler ve resmileştirilmiş ideolojilerle kutsallaştırılmışsa, işte o zaman tuvalet ve hücre arasında daha yakın bir benzerlik söz konusudur. Çünkü kutsallaşmış iktidar, tuvalette dışkılayan insana hapishane ya da karakol hücresinde şiddet kullanmada uzmanlaştırdığı görevlileri eliyle pekala dışkı yedirebilir.

İktidarın merkezileştiği modern toplumda şiddet yokolmamıştır; tekelleşmiş ve normlardan sapanlar olduğunda onları derhal normalleştirmede kullanılmak üzere gündelik hayatın görünümleri ardına gizlenmiştir. Şiddetin araçları, cephanesi ve "insan" malzemesi acil durumlarda ve özellikle de iktidar, varlığını tehdit altında duyumsadığında (ki, kutsallığını ilan etmiş bir iktidar böylesi bir tehditi paranoya kertesinde sık duyumsar) başvurulmak üzere kışla ve karakollara depolanmış, yığılmıştır. Bir parantez daha: Ben, genel düşüncenin aksine, kutsal iktidarın bir bakıma gizlilik tanımadığını ve şeffaf olduğunu söyleyeceğim. İnsanların kalabalık caddelerde güpegündüz kaçırılarak buharlaştırılmaları, genç-yaşlı ve kadın-erkek meydanlarda dövülmeleri şeffaflık değilse, nedir? Aslında bu şeffaflıktan da öte bir şey... Günışığında karabasan!..

Tekrarlayalım: İktidarın şiddet yoluyla cezalandırma politikalarını uzun süre uygulayabilmesinin, yürürlükte tutabilmesinin önemli bir koşulu vardır: Toplum, bu şiddeti hoşgörmeli, uygun bulmalı, onaylamalıdır. O halde şu saptamayı yapabiliriz: Ortalama vatandaşın gelişigüzel bir-iki kişi sallandırıldığında ülkede hal ve gidişin pekiyi olacağına inandığı, yargısız infazlara alkış tuttuğu bir toplumda idam cezasının yürürlükte kalmasının temel nedeni, yönetenlerin bu cezayı kaldırma yönündeki isteksizlikleri değil, halkın onu yürürlükte görmek istemesidir. Bu saptamanın hemen ardından bir 'şok' iddia: Böyle bir toplumda, bir 'bölücü'nün, 'vatan haini'nin ya da bir 'devlet düşmanı'nın büyük bir stadyumda, orta yuvarlağın tam üstünde kurulacak darağacında sallandırılacağı ve bu gösteriye 'bütün millet'in davetli olduğu duyurulursa, tribünlerde boş yer kalmaz. (İçeriye giremediği için stad kapılarına yığılacak kalabalığı saymıyorum.)

Bir şey daha: **Elias**'ın uygarlaşan Batılı insanın duyarlığının geliştiği, diğer insanlara duygudaş olduğu tezini işlediği yapıtı **Uygarlaşma Süreci**'nin yayımlanmasından çok kısa bir süre sonra Avrupa'da insanlık tarihinin en büyük soykırımlarından birinin gerçekleştirilmiş ve annesinin bir toplama kampında öldürülmüş olması dramatik olduğu denli ironik de, değil mi?

Ve son bir soru: Neden ABD'nin bazı eyaletlerinde hâlâ yürürlükte olan idam cezası toptan kaldırılarak, elektrikli sandalyede mi yoksa zehirli gaz ile mi ölümün daha az ıstırap verici olduğu tartışmasına son verilmez?..

nanik depresif

ASLAN ÖZDEMİR

... Ömer yanıtlamadı, ama kararlı bir yüz ifadesi soruyu yeterince onaylıyordu. – Yani, gidiyorsun. – Evet, dedi, sert bir ses tonuyla. – Nereye? – Bir yerlere. – Ama nereye? Ömer ses çıkarmadı.

Necip Mahfuz / Dilenci, Era Yay.

Ruhsal Abi ve Yolcu Yolunda Gerek

Ellerim titreyerek yazı yazmaya çalışmam belki bir nebze de olsa sinirlerimi yatıştırmaya yetecek diye düşünüyorum. Yazı yazdıktan sonra (veya herhangi yazılı bir eser ortaya çıkarttıkça) aldığım hazzı hiçbir şeye değişmem. Bana en büyük mutluluk, bir yazıdan, bir şiir yazdıktan sonra çıkıp sokakta kendi dünyama dalıp haytalık etmek. Ama şu an bahsedilen mutluluktan uzakta sinir krizleri geçirmekteyim. Üstüste yaktığım sigaralar yatışmama destek çıksa da bir çözüm bulamayıp kendimi yiyip bitiriyorum. Şartlar ne olursa olsun, kişi kendisini bu kadar yıpratmamalı. Üzmemeli. Çünkü sonrası çok acıklı oluyor. Oturup kendine acıyor veya evin bir köşesine sığınıp, tersine ağlamaya çalışıyor bununla avunup tekrar günlük yaşamın gereklerini yerine getirmeye başlıyorsun. Yemek yiyorsun, içiyorsun, kitap okuyor, telefon konuşmaları yapıp, birileriyle beraber olarak ya da bir kadınla vakit geçirerek zamana eşlik ediyorsun.

Hayır yani! Tam anlamıyla bu saydıklarım değil istediğim ve yapmaya çalıştığım. Her şeye boşverip, şehir hayatını bir noktada kesip, buralardan uzaklaşma fikri de bana pek cazip gelmiyor değil. Bu şehir gürültüsünden uzak bir dağ evinde de bundan sonraki yaşamımı sürdürebilirim. Kullanılması gerekenler dışında eşyası olmayan bir ev (odundan) ve bir daktilo, bolca müsvedde kağıdı, kitaplar, kitaplığım bir de çalışma masam.

Gitmek bu kentten, sokakların sahibine pasaport çıkartılan yerden.

Haritanın gidebildiği yere kadar gidebilmeliyim. Mataramda karşılıksız bir aşk pas tutarken.

Çöl uzun, Cayro pusulam çöldenizde yönsüz kaldı. Sorularımın cevabını kaybettim. Yaşam elimden tutmuş akıp gidiyor. Yol uzun, zaman azalmakta. Sözcükler kareli metod defterine dökülüyor. Tren yolculuklarını özlüyor birileri. Trenin sabaha karşı kente gelmesiyle biten uykular. Tarihsiz bir gazete, yüzsüz okuyucusuyla buluşuyor. Kırık ayışığında dans eden sokak gölgeleri, mevsimlerarası ziyaretler. Yağmur, çölün susuzluğunu gidermekte geç kalmış. Yağmur tanecikleri kumu ıslatmadan yitip gidiyor.

Bir ağacın kervanı gölgesine misafir etmesi mümkündür. O ağaç hurma ağacıdır. "Zaman sona ermeli" ya da buralardan gitmeli. Ayaklarımın beni taşıdığı yere kadar, düşlerimin beni götürebildiği uzağa gitmeliyim. Haritanın su olan yerlerinden susuzluğumu giderip, doksan derecelik bir açıyla dönmeliyim tekrar.

Yol uzun ve zaman bitmekte.

Kendi şehrimizde birbirimize saygımız yoksa hala burada üretip buraya mal etmeninde hiç bir anlamı yok öyleyse.Toplumsal bir ayıp ve de üzücü.Bu insanların (misafirlerin)burada bulunmaları utanç verici.

Kendi zekamızdan şüphe etmeyelim artık.

Akşamsefası

ELDİVENLE YEM VERMEK

Zafer Temoçin

bülent saka

sabah öksürükleri...

söylesene bunlar ölüm gömlekleri mi... peki diğer şişeler nerede. evet buldum tütünler masanın üzerinde..

şimdi biraz solukalabiliyorum. siyah poşetin içinde dün geceden kalma bir çocuk olduğunu geçte olsa farketmiştim. rüya soğuk ve karanlıktı. boktan bir kafayla uyanmıştım hayata... sonra küçük patron geldi.. yanında temiz sabahların guguk kuşları.. hiç birisinin sevgilisi yok. belki de söyleyemediklerinden utanç içindeler.. belli ki pasaklı adamdan mütemadiyen utandılar.. herşey anlık zamanlamalarla ilgiliydi. rüzgar bu kez çok acımasız ve anlamsızdı. tavandaki aç martılar çok uzaklarda kalmıştı. birde o bilmedikleri bir dikişte bitirebilecek adama karşı oynadığı pokerin sür rölans biçimi inanın haşlanmış tavuğun kıçındaki yağ kadar mide bulandırıcıydı.. ayrıca kapitalistlerin kasalarıda oldukça büyüktü. ocakta taşan çorbanın köpüklerinde görmek istediğin öylesine güzel bir hayal vardır ki bunalırsın. anlamsızlığın kıç deliğinde söylediklerine inanmayan bir politikacı gibi hissedersin kendini.. o zaman içindeki öfkeler bir anda pısırık bir kediyedönüşür. beyninde bıçaklar uçuşur. gitmek istediğin otobüs duraklarında içindeki öteki kişilikten ödünç bir bilet istersin.. kahretsin hiç biri gitmiyordur.. yeniden sabah öksürüklerine dönersin. kahvaltıda haşlanmış yumurta ve bira vardır. yavaş yavaş yüreğindeki yardımcı yara bantlarını sökersin. için acıyor gibidir. sokaklar paranoyak nöbetçilerle doludur. bakınıp dururdum pencereden beni sevmeyen anneleri düşler, onların çaylarını karıştırırdım hayalimde. artık yaşlanmıştım kimsenin rüyalarında ki lavuğa benzemiyordum.. kendimi tanrı gibi görmeye başlamıştım. tüm kaybetmişlerin tanrısı.. aslında birkaç biçimim var daha bu karanlıkta.. üstelik yalvarıyor merdivenlerdeki şıringalarınız.. inceliyor azıcık kilotlu çoraplarınız. kanla ruç arası.. içimde maymun bir kimlik vardı. hani limuzuninde oturmuş nescafesini içen.. asansör aynalarında kendinle tanışıp boşluğa düşmeksizin yaşadığında hangi uzaklıktı hep deneyip koşamadığın.. aynanın seninle konuştuğunu düşün.. balkonlardan lolita intiharlarını. sözleşmesiz toplanmaları.. ve üzücü faaliyetleri ve tarafsız bırakılmı yeraltı aşklarını.. oysa çocukların oyuncaklarıydı sevginin solunumu.. kimyanın kimliğiydi ayna.. ama yine de uzamamışmıydı bunalımın rapunzel saçları.. koridor kokardı.. iyi anne kertenkele ağlardı. kız bir haftadır kilodunu değiştirmemişti. aslında o gün herkez nükleer santrale karşıydı.. üşütük bir eroinman o gece kendisini kendisine karşı rehin almıştı ve kimse fidye ödemeye yanaşmıyordu. gezegen soğuyordu. guzman hücresinde satranç oynuyordu. hüzünse maskeli balo da şampanya tokuşturuyordu ikiyüzlülükle..

oysa içinde seni bulma isteği öyle çoktu ki.. yinede frenlemeliydim kendimi dışarıdaki temiz sapıklara karşı kafayı bulmanın yollarını öğrenmeliydim. içimdeki marlonu açığa çıkarmalıydım. hayaletler günden güne uzayan kollarıyla boşluğu tutma oyunları oynarlardı. sinirlenirdi buna jaguarımın dikiz aynası. üzülüp küserdi içindeki joker çocuğa.. (devam edebilir)

Akşamsefası

(17. sayfadan devam)

Okurdan...

***

3. sayıdaki öküze okur olanların öküzde çalışması şeyini okuyunca bi çeşit oldum. Fakat dedim, bu büyük aile; Atila, Baruter, Can Yücel, Ferhan, Kemal Gökhan, Metüst, Pamuk, Tuncay, Tuncel, Tuncer, Yavuz Taran, Zafer, vs; Olimpos tanrılar ailesi midir, ne boktur, afedersin! Bir de kendi yüzümü düşündüm.

İlkokula başlamadan çiziyorMUŞUM (annem anlatıyor). İnsan hayal ettiği müddetçe yaşar. Benim hayalim belki gerçek olacak: Öküz'e su ve saman vermeye başlayacağım. Ya da gerçek olmayacak.

Öptüm, saçını çektim.

A. Murat Karayılan
857 Sk. No.20 Atatürk Mah. 35031 Bornova - İzmir

Sevgili öküz çalışanları

Çıkardığınız dergi gerçekten birçok kesim tarafından çok beğenildi. Biz okulda boş satlerde ya LeMan ya da Öküz okuyoruz. Tabii ki kaçak, çünkü yasak!

Ama bizim için yasaklar çiğnenmek için konmuştur. Dergi bence dört dörtlük çıkan ilk üç sayısı da elime geçti ve ben şahsen çok beğendim. Yani, tek kelimeyle MÜKEMMEL. Ayrıca sizden ricamız Öküz'ün sayfalarının çoğaltılması.

Hayri Küpeli Lisesi'nden
Bir grup öğrenci

Merhaba;

Derginizin ancak 3. sayısı ile tanışabildim. Diğer iki sayıyı da kaçırdığıma üzüldüm. 4. sayıyı da aldım. Bu heyecanlı bekleyiş her cuma günü devam edecek. Öküz'le tanışmamı anlatayım sizlere:

Büfeye yaklaşıp, abi bir öküz verir misin, dedim. Adamın gözleri önce iyice bir açıldı. Sağına ve soluna döndü. Bakındı. Sonra Öküz dergisi lütfen, dedim. Tabii ki ben dergi istediğimi biliyorum. Sırf öküzlük olsun diye öyle demiştim: "Bir öküz verir misin?" Adam sonra rahat bir nefes aldı. Hah... Tamam. Sonra gülümsedi. Tabii ki bu gülümsemeyi sizlere borçluyuz. Şu koca İstanbul'da mektup yazdığım ikinci adres sizin derginiz oldu.

Hoşça ve Öküzce kalın

Münevver Oral - Avcılar

Selam sana koca ÖKÜZ

Tek yaptığımız "yaşamak için çalışmak" yerine "çalışmak için yaşamak" oldu. O da kör boğaz için.

Aç değilim. Her gün doyuyor da karnım, öylesi... Kırıntı şeylerle doyuyor. Hani kör nefis körlensin misali.

Şöyle mükellef bir sofra olsa diyordum her zaman. Bakınca gözlerimi, yiyince karnımı doyuracak. Sonunda kavuştum o doyurucu, dengeli beslenmeye.

Öküz'ü 2. sayısında tanıdım. Evrensel'den okuduğum usta aşçıları çağırdı beni. O düzeyli isimler "Deli Dana" korkumu sildi götürdü yüreğimden. Korkmadan yedim Öküz'ün mis etlerini. Vallahi çok lezzetli, billahi çok doyurucu. Hani olsa da yine yesem diyorum ve bekliyorum. Haftasonunu bu zengin şölene özlemli. Yedikçe doyduğumu anladım çünkü.

Tüm Öküz emekçilerine sonsuz saygılarımla.

Hülya Tozlu

***

Öküz'ün 2. sayısı çıkmıştı. Cuma'ydı. Tabii Cuma'ydı. Neyse, Öküz'ü aldım, içeri girdim. Gazeteciye "Bir Öküz, 45" dedim. Suratıma baktı, dergiye baktı. Yanındaki adama döndü "hehehe lalala bu milletin Öküz olduğunu bunlar da biliyolar, Öküz diye dergi çıkarmışlar" dedi. Güldü, güldü. "Sağolun" dedim. Çıktım, otobüse bindim, Öküz'ü okudum, okudum, okudum.

Hep söylerler, "başarılar, aabi çok güzel olmuş, vay vay vaay" diye. Harbiden öyle... Öküz ölmesin, ortaklık bitmesin...

Öküz'ün en sevdiğim yanı, Metüst'ün de üçüncü sayıda "Merhaba" diyerek belirttiği gibi, hem çok ciddi ve profesyonel, hem de okul panosu hazırlar gibi, okul panosu gibi olması.

MUDER - Ankara

Akşamsefası

YILMAZ ERDOĞAN

Haybeden Gerçeküstü Konuşmalar

- Yürüyordum... Havada asılı bir yağmur yoğunluğu vardı. Yâni yağmakla, halimizi yağmalamak arası bir kümülüs kararsızlığı yaşanıyordu ve bunun adına "sıkıntılı bir hava" deniyordu. Gerçekte havanın bir sıkıntısı yoktu. Bu, hava için sıradan bir durumdu.

- Yağdı mı sonra?

- Hayır!. Zaten yağmur damlaları, yağmak isteyenler ve istemeyenler olarak ikiye ayrılmıştı. Yerimizin yüzü bu bölünmeyi ciddiye almadı.

- Anlıyorum.

- Sanmıyorum.

- Sonra?

- Sonra ben buluşacağımız mekana geldim.

- Birisiyle mi buluşacaktınız?

- En azından tek başına gelmesini umut ediyordum. Bu bakımdan "birisi" diyebiliriz. Ama tam buluşma noktasına gelirken, anketörlük yıllarından tanıdığı, katiyen sevmediği ve yüzündeki sivilcelerde sevimsizlik sıvısı saklayan bir salakla karşılaşıp onu da masamıza taşıyabilirdi elbette.

- Taşıdı mı peki?

- Hayır. O hiçbir zaman anketörlük yapmadı.

- O halde niye anlattınız bunu?

- Bunu anlatmayı seviyorum.

- Anlıyorum.

- Sanmıyorum... Bomboş kafe'de boş yer arayacak kadar tedirgindim. Ama takdir edersiniz ki, boş bir kafe'de hangi masanın daha boş olduğunu ayırt etmek zor oluyor. Ben de hangi masadaki kül tablası daha gıcırsa ona oturdum. Belli ki uzun süredir kimse oturmamıştı ve orası daha boştu.

- Ya oturan sigara içmediyse?

- Benim işimi zorlaştırmaya çalışmış demektir.

- Anlıyorum.

- Sanmamayı sürdürüyorum.. Derken garson geldi. Bildiğimiz garsonlardan değildi. Asıl işi garsonluk olmayan ve bir garsonun okuması gerekenden daha fazla kitap okuyup, hayatı, bir garsonun anlayacağından daha az anlayan kadın tipi vardır ya.. Organ dağılımı bakımından talihsiz kadınlardır bunlar. Evde kalmış türünden değildirler. Sokağa çıkmışlardır ama sokak öyle tenhadır ki..

- Evet evet neyse, garson geldi... Sonra?

- Beni likit birşey tüketmeye zorladı. Böyle zamanlarda karşınızdaki garson nicedir cinsel ilişki kurmamışsa, kahve içmeye mecbursunuz demektir.

- Anlıyorum.

- Çekimserim. Tam o sırada o geldi. Ve yıllardır "o sırada gelme" konusunda onun üstüne yoktu. Zaten gözleri, en güzel türkülerin nakaratları gibiydi. Tekrara uygundular. Baktıkça göresi geliyordu insanın..

- Kimdi o?.

- Bilmiyorum...

- Anlıyorum.

- Ben sana ne diyeyim.

(Devam edecekler)

* (**Kayıp Kentin Yakışıklısı,** Yılmaz Erdoğan, **Sel Yayınları**'ndan çıktı.)

Geçmiş Zaman Olur ki...

EFLATUN NURİ

Yıl 1946 (tam yarım asır eveldi!)

Güzel Sanatlar Akademisi'nin bahçesinde, banklardan birinde arkadaşlarla oturuyorduk. Bahçe bir park gibiydi; ince çakıl döşenmiş yolları, bir boy kesilmiş şimşir fideleri resim çerçevesi gibi, bahçeyi içine almıştı. Yol girişlerine, kıyıya köşeye küçük heykeller ve süslü sütun başları konmuştu. Orta göbekte güller, kenarlarda iri papatyalar, mor-beyaz zanbaklar, laleler, menekşeler, naneler, maydonozlar, filan falan. Şişko Erdoğan beraberinde iki kişiyle benim yanıma geldi:

– Arkadaşlar seninle bir konuda görüşmek istiyorlar, dedi

Koltuğunun altında kalın bir kitap, bir de bloknot olanı; dalgalı saçlı, biraz esmer, hafif Fatih burunlu, lacivert elbiseli, açık gök mavisi gömleğinin yakaları ve kolları kolalı kol manşetlerinde B.E. harfleri olan koldüğmeleri vardı. Vişne renkli bir kravat, aynı renk mendili, yakasında da pırıl pırıl mine, Robert Kolej rozeti vardı. Bana gülerek elini uzattı:

– Ben Bülent...

– Memnun oldum, Eflatun, dedim.

İlerde boş bir bank vardı, oraya oturduk.

– Buyrun, dedim.

– Biz bir gazete çıkarmayı düşünüyoruz; bu iş için biraz maddi olanağımız var, sadece biz sizin çizgilerinizle ve manevi katkılarınıza gereksinim duyuyoruz, sizi aramızda görmek istiyoruz.

Şiir okuyormuş gibi konuşuyordu "Duygu yüklü, hassas, ince bir insan" diye geçirdim içimden; yüzüne baktım, keskin hatları, kararlı, güvenilir bir kişiliği olduğu belirgindi.

Geçen günler içinde kararlı çalışmalarımız, Osmanbey Matbaası'nda noktalanıyordu. Hazırlıklarını sürdürdüğümüz gazetemizin adını "Gıcık" koyduk; bu, siyasi mizah gazetesi oluyordu. Küçük boy, dört sayfaydı. Taş baskı tekniğine uygun afişi ben hazırlıyordum. Eczalı dedikleri ince özel bir kağıt üzerine, bir tür ilaçlı mürekkeple ve de ince bir fırça kullanarak çalışılıyordu. İşlem sona erince taş üzerine tabediliyor ve tekrar zift kokan koyu siyah bir boya ile taş üzerindeki, ters gözüken afişin basılacak yerlerinin dışında kalan yerleri kapatıldıktan sonra diğer işlemler için o işin ustasına havale ediliyordu. Ben de aynen öyle yaptım!

Afiş'in baskıya hazırlanması birkaç saati alacağını söylediler. Afişi biz yapıştıracaktık. Bu iş için bir tavan süpürgesi almışlardı. Osman bey:

– Onunla olmaz çocuklar, dedi.

Bir sürü hırdavat arasından, kılları yarı yarıya dökülmüş badana fırçası buldu. Tavan süpürgesinin sapını ona taktık.Çemberlitaş Turşucusu'ndan rica minnet küflü bir teneke aldık. Bakkaldan üç kilo un, yarım kilo beyaz peynir, fırından bir buçuk ekmek ve manavdan bir kilo domates, birkaç biberle, birkaç salatalık, acele.. doğruu matbaaya...

Bahçede tenekenin iki yanını deldik. Oralarda bulduğumuz ip, mip, tel ne varsa bağladık tenekeye fiyakalı bir kulp yaptık. Bahçenin ortasında küçük bir havuz vardı. Tenekeyi içine daldırdık; kırmızı balıkların keyfi kaçtı, ama ne yapalım! Yarım teneke suya, yavaş yavaş unu ben dökerken, Bülent de bir sopayla yavaş-yavaş karıştırıyordu. Eli-yüzü, üstü-başı hatta yalınayak ayakları, matbaa boyasına boyanmış bir çocuk bize:

– Baskıya başlıyoruz, içerden çağırıyorlar, dedi.

Her şeyi bırakıp içeri daldık. Matbaa "langır-lungur" diye ses çıkarıyordu. Koskoca dişlileri, uzun kayışları döndürüyor.. dişliler de büyük bir merdaneye vidalanmış küçük dişliyi çeviriyor, merdane de yavaş yavaş dönüyordu. Yetmiş-yüz boyutundaki taş ağır ağır merdanenin altında bir ileri bir geri gidip geliyordu. Bu iş geceyarısına dek sürdü. Nihayet afişleri, fırçayı, kola tenekesini ve nevaleleri alıp Çemberlitaş tramvay durağına, oradan Divanyolu, Piyer Loti, Sultan Ahmet, Gülhane, Cağaloğlu, derken Bahçekapı yarı kapalı tramvay durağına kendimizi attık. Son Yedikule-Bahçekapı travayı kalktı. Çok yorulmuştuk. Ekmekleri sardığımız gazeteyi durağın kanapesine serdik, peyniri, domatesi, biberi, salatalığı çıkardık.

Bir güzel karnımızı doyurduk. Sirkeci'ye doğru afişleri yapıştıra yapıştıra iniyorduk. Bu ara hakiki afiş yapıştırıcılarıyla karşılaştık. Biz afişi yere yatırıp kolayı fırçayla sürüp boyumuzun yettiği yere kadar uzanıp yapıştırıyorduk. Onlar bizim halimize hem güldüler, hem de acıdılar. Bize, afiş yapıştırmanın bütün inceliklerini ve püf noktasını anlattılar. "Evet! Nerede kalmıştık?" Sirkeci'ye doğru afişleri yapıştıra yapıştıra indik.Eminönü, Galata, Salıpazarı ve Akademi'nin duvarlarını bir baştan bir başa afişlerle doldurduk. Fındıklı, sonra Kabataş'tan arabalı vapuruyla Üsküdar'a geçtik. Yapıştıra yapıştıra Horhor'a geldik, Doğancılar Yokuşu'na tırmandık. "Kola tenekesi de bir ağır, bir ağır ki, sormayın!" Doğancılar parkı'nın bütün duvarlarını aynen afişlerle donattık. Tabii bütün yol boyu dereden tepeden, o günkü siyasi ortamın eleştirisi, ülkenin sorunları, aydınlara yapılan baskılar, sorgusuz sualsiz gözaltına alınanlar, dayanılmaz işkenceler ve kim vurduya gidenler, birde sefalet, açlık... Bunun yanında, karaborsa, rüşvet, vs. çıkaracağımız küçücük gazetemizin amacı da incecik de olsa sesimizi duyurmaktı. Ben ondokuz, Bülent yirmibir yaşındaydı. Bizim de sevmek, sevilmek, aşık olmak hakkımızdı. Ama tabii inanan insanlar için idealleri aşklarından da üstündü. Onun da benim de sevdiğimiz, aşık olduğumuz birer sevgilimiz vardı. O da, ben de çok şey anlattık birbirimize! Güzel olan acıyı, sevinci paylaşmaktı. Sevgilisine gönderdiği şiirini, o gece Salacak'ta bir sokak lambasının altında okudu. Uzaklara baktım. Sultanahmet, Ayasofya, Topkapı Sarayı ve köprü ince bir çizgi gibi koyu sisler içindeydi. Ay bulutların arasına girip çıkıyordu, bu arada bir yıldız bize doğru kaydı. Simsiyah denizin içinde bir sürü balıkçı kayığı.. Hepsinin de fenerleri yanıktı, tam karşımda Kızkulesi'ni gördüm, sanki denizin üstünde bağdaş kurmuş bir kız gibi oturuyordu. Salacak, daha bir önem taşıyordu Bülent için! Birçırpıda tüm duvarlara, yıkılmaya yüz tutmuş, boş, terkedilmiş evlerin üstüne başına, uygun bulduğumuz ve de uygun bulmadığımız yerlere de afiş yapıştırmaktan hiç kaçınmıyorduk. Çünkü sevdiği insan burada oturuyordu. Daha evvel konuştuğumuz gibi.

Şimdi sıra benim sevdiğim kızın oturduğu, Kadıköy Kuşdili Çayırı'nın karşısındaki, Gazhane'ye giden Çayırbaşı sokağı'na afiş yapıştıracaktık. Afişler iyice azalmıştı.. Bülent'e:

– Afişler de bayağı azaldı, dedim.

Tekrar yola düzüldük. Toptaşı, Selimiye, Karacaahmet; iki sıralı mezarlıkları geçenken ezan okunuyordu. Söylediğimiz şarkıyı kestik. Haydarpaşa, Yeldeğirmeni ve Kuşdili'ne geldik. Sevdiğim kızın evini gösterdim. Onlara:

– Ben sizi burada bekleyeyim. Belki tuvalete filan kalkar, afiş yapıştırırken beni görebilir. Şu kömürcünün duvarına birkaç tane yapıştırın, yeterli, dedim.

Biraz sonra geldiler; afişleri yapıştırmışlar ama, o evin camında bir kâğıt varmış, kâğıtda da "Kiralık ev.. Kömürcüye müracaat" yazıyormuş:

– Eyvah!.. Taşınmışlar o zaman, dedim. Şimdi ben Rabia'yı nerede bulacaktım?

Kadıköy tramvay durağına geldiğimizde gün ışıyordu. Tepemizde martılar çığlık-çığlığa dönüyorlardı. Serçeler, kumrular, güvercinler simitçinin etrafında yerlere dökülmüş susam tanelerini arıyorlardı.

Bülent, ceketinin iç cebinden, avuç içi büyüklüğünde, pembe bir gül çıkardı; çok güzel, kartondan yapılmıştı.

Açılan her pembe yaprağın altında, çok güzel sözler, şiirler devam ediyordu. Gül açıldıkça yapraklar küçülüyordu ama, sözcükler büyüyor, o anlamlı aşk sözleri fısıldıyor gibi devam ediyordu. En son üç-dört yaprak daha açıldığında, genç bir kızın resmi vardı, kalp şeklinde kesilmişti!..

Bülent:

– Rahşan, dedi!...

O an ona, mavi gömlek, omzunda beyaz güvercin, başında kasketiyle meydanlarda nutuk çekeceğini, milyonlarca insanı peşinden sürükleyeceğini, ona "Karaoğlan" adını takacaklarını, hatta başbakan olacağını söylesemiydim?!..

SAYI: 5... 7 HAZİRAN 1996 CUMA

SAHİBİ: ŞİMERA YAYINCILIK adına Mehmet ÇAĞÇAĞ

Yayın Yönetmeni: Metin ÜSTÜNDAĞ

Yazı İşleri (sorumlu) **Müdürü :** Kutlu ESENDEMİR

Öküz'e saman ve su verenler: Altay MARTI, Aslan ÖZDEMİR, Atilla ATALAY, Bahadır BARUTER, Bahadır BOYSAL, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Can BARSLAN, Cezmi ERSÖZ, Çiğdem ANAT, Derya SAYIN, Devrim SEVİMAY, Eflatun NURİ, Ender ÖZKAHRAMAN, Ercan AKYOL, Erdal BELENLİOĞLU, Ferhan ŞENSOY, Fikret BEKLER, Gani MÜJDE, Güneri İÇOĞLU, Gürcan TÜRECİ, Halil TURHANLI, Haydar ERGÜLEN, Kemal GÖKHAN, Kutlu ESENDEMİR, Lütfü OFLAZ, Mehmet ÇAĞÇAĞ, Mesut CEYLAN, Mesut KARA, Metin ÜSTÜNDAĞ, Murathan MUNGAN, Muhsin KIZILKAYA, Musa KART, Nihat GENÇ, Orhan KOÇAK, Orhan PAMUK,Ömer HİDAYET, Ömer LAÇİNER, Sezai SARIOĞLU, Sunay AKIN,Tan CEMAL, Tuğrul ERYILMAZ, Tuncay AKGÜN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Ümit KIVANÇ, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yavuz TARAN, Yasin ADIYEKE, Yıldırım TÜRKER, Yılmaz ERDOĞAN, Zafer TEMOÇİN **Sayfa Sekreteri:** Aydın ŞAHİN, Ali Ekber USLU **Bilgisayar Tasarım:** Murat YÜCEŞAN - Cebrail OKÇU **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54, **Fax:** 251 52 67, **Baskı:** Basmat **Dağıtım:** Yay-Sat, **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu/ İSTANBUL

Akşamsefası

Murathan

YILDIZTOZLARI

kardeşlerim ölüyor kalbimin doğusunda

Unutmadık, Omayra

KOLEKSİYON

Birçok yazarın kedi meraklısı olduğu bilinir. Bunları tek tek sayacak değilim. Birilerini unutup haksızlık ederim korkusuyla ad vermek istemiyorum. Kendi payıma, başka birçok konuda anılmasam umurum olmaz ama, kedi seven yazarlar sayılırken unutulursam, fena bozulurum doğrusu! Kedilerin, sahiplerinin ilgisini paylaştıkları daktiloyla (şimdilerde bilgisayar) ciddi bir rekabet ilişkileri vardır. Evde ikinci bir çocuk gibi gördükleri bu aletle baş etmeye çalışırlar. Kendilerini okşayıp sevmek dururken, şu soğuk, tuhaf aletin başında saatler geçiren sahiplerini anlamakta zorluk çekerler.

Fotoğraftaki aslan parçasının duruşundan yalnızca daktiloyla kurduğu ilişkiyi değil, aynı zamanda o daktiloyla yazılanların da nemenem şeyler olduğunu bir ölçüde anlıyor, sahibini de bir ölçüde tanıyoruz gibime geliyor.

Daktilonun da, bilgisayarın da olmadığı Charles Dickens zamanında, kedisi, canı sıkılıp uykusu geldiğinde, yazı masasını aydınlatan mumu kuyruğuyla söndürürmüş. Artık yazı yazmayı bırakmasını, yatma vaktinin geldiğini, sahibine böyle söylermiş. Dickens, mumu tekrar yakar, kedi kuyruğuyla tekrar söndürürmüş. Sonunda kazananın kedi olduğunu söylemeye bilmem gerek var mı?

Bilgisayarın hırıltısı ve sıcaklığı, benim kedimin hoşuna gidiyor. Başını yastık niyetine kullandığı klavyeye dayayıp kısık gözlerle yüzüme bakarak mışıldarken ben de rahat rahat yazılarımı yazıyorum. Ama canı istemediğinde temize çektiğim sayfanın tam orta yerine gelip oturuyor, masa lambasının düğmesini kurcalıyor, klavyenin çeşitli tuşlarına basıyor.

Sonra kalkıp yatıyoruz.

Fotoğraf: Rene van der Weerd

Rodos Testileri

Birkaç yıl öncesine kadar çulsuz, ufak tefek işler yaparak geçimini sürdürürken, şimdi epeyce para sahibi olmuş, su gibi para harcadığı bir hayat standartına erişmişti.

Bundan epey bir zaman önce, hemen hemen tamamı kendilerini "antikacı" diye tanımlayan dükkânlarla dolu büyükçe bir çarşıda, bir tanıdığımın dükkânında oturmuş, hem ıvır zıvır bakınıyor, hem laflıyordum ki, içeri bir müşteri girdi. Bir süre sağa sola bakındıktan sonra, vitrinde duran üzeri işli bir testiyi göstererek fiyatını sordu. Yüksekçe bir rakam söylendi kendisine. Bunun üzerine, doğal olarak nedenini sorma gereği duydu. Ki ben de merak etmiştim doğrusu. Aldığı yanıt kısa ve kesindi:

"Bu, bir Rodos testisidir."

Müşteri, bu kez de elinde bir Rodos testisi tutuyor olmanın duygusuyla evirdi çevirdi testiyi; dudağını bükmüş, elinde tuttuğu eşyanın gizine ermeye çalışan keskinleşmiş bakışlarla, testinin "hikmetini" anlamaya çalışıyordu. Anlaşılan yeni bir soru sormaya cesaret edemedi ve testiyi vitrindeki yerine koydu, gitti.

Müşteri çıktıktan sonra dükkân sahibi olan tanıdığıma sordum: "Nedir bu testinin özelliği?"

Dükkân sahibinin yanıtı gene kısa ve kesindi: "Valla, bilmiyorum."

"Peki nasıl anlıyorsunuz Rodos testisi olup olmadığını? Yani nesi bu kadar para ediyor?"

"Getiren öyle söyledi."

"Getiren bu testinin sahibi miydi?"

"Hayır, aracı. Anadolu'dan mal toplayan biri."

"Peki, o aracı dediğin bir bakışta anlıyor mu, bir testinin Rodos testisi olup olmadığını?"

"Hayır, nereden anlasın? Ona satan adam söylemiş Rodos testisi olduğunu."

"Yani diyelim ki, bu Çanakkale taraflarından bir köyden de gelmiş olabilir. Ama aracı bakınca bunun bir Rodos testisi olup olmadığını anlamıyor, öyle mi?"

Sorularım ve ısrarım can sıkmaya başlamıştı, farkındaydım; ama elime altın değerinde bir "metafor" geçtiğinin de farkındaydım. Biraz daha sevimsiz olmayı göze alarak ısrarımı sürdürdüysem de sonuç alamadım. Kimse bir şey bilmiyordu.

Biri, bir testiyi, Rodos testisi olduğunu iddia ederek, bu dükkânlara mal satan bir aracıya fahiş bir fiyatla satıyor, o aracı da, Rodos testisi olduğunu söyleyerek bu dükkân sahibine satıyor, dükkân sahibi de, müşterisini bu testinin bir Rodos testisi olduğuna ikna etmeye uğraşıyor. Ortada birkaç kişiden oluşan bir zincir ve bir testi var. Bir de kulağa hoş gelen, büyülü bir ad: Rodos testisi!

"Bir Rodos testisinin özellikleri nedir?" gibi, en azından fiyatından ötürü haklılığı tartışılmaz bir soruya kısa ve kesin bir yanıt geliyordu:

"Antikadır."

Benim her zamanki mantığımla ısrarım şuydu: Bu zincirde yer alan kişilerden hiçbiri, bu testinin Rodos testisi olup olmadığını bilmediği gibi, bir testiyi diğerlerinden ayırıp, onu Rodos testisi kılan özellikler nedir, bilmiyorlar. Ve koca bir pazar böyle işliyor. Bu durumda ağır bir gerçeklik kaybı söz konusu! Hayali ihracattan bile daha hayali bir ticaret!

Her gün birkaç kamyonun gelip mal bıraktığı, birkaç kamyonluk malın da buradan yeniden başka evlere dağıldığı, her gün milyonlarca liranın girip çıktığı şu koca çarşı, bütünüyle bir yalan üzerine kurulmuştu. Ne tanışım olan ve kendisine "Antikacıyım," diyen dükkân sahibi, bu konuda sıradışı bir örnekti, ne de dükkânı... Gördüğüm kadarıyla, diğer dükkânlar da ehil olmayan benzer kişiler tarafından çalıştırılıyor, "antika eşya dünyasının" büyüsüne kapılarak mal bakmaya gelen müşterilerin çoğunluğu, yeterince bilgi sahibi olmadığı bir konuda, bu dükkâncıların insaflarına kalıyorlardı.

Üstelik bu çarşıdan yalnızca bir tane de yoktu. Benzeri başka çarşılar da vardı. Ve bu pazar, aynı işleyişle, böyle halka halka genişliyordu.

Genel olarak eski, dökküntü olan ve bir biçimde geçmişin güzelliğini ve tarihsel derinliğini taşıyan her eşya, orasından burasından azbuçuk tamir görerek bu pazarda "antika" adını alıyor, antika eşya değeri üzerinden işlem görüyor ve serbest piyasa kurallarınca çeşitli fiyatlarla oluşturulmuş bu yalan pazarında, değerinin çok üstünde rakamlarla satılabiliyordu. Böylelikle "eski eşya" ile "antika" arasındaki fark, anlam ve değer kaybına uğradığı gibi, daha da önemlisi "değer", değer kaybına uğruyordu.

Bu örnekte gene bir Türkiye modeli bulmuştum. Çarpık ekonomimiz için temsil etme gücü yüksek bir örnek olduğunu düşündüğüm bu antika dünyasının müşteri profilini oluşturan alıcı kesimin çoğu, son zamanların "nostalji modasına" kapılmış, bu yolla kendilerine sahte bir mazi edinme merakında olan kişilerden oluşuyordu. Ve bunlar, sözde eski Istanbul sevgisi, Osmanlının mirası gibi yalan yanlış öğrenilmiş kavramlar ve kulaktan dolma bilgilerle kendilerine derme çatma bir tarih ve zevk yaratma hevesinde olan gösteriş meraklısı ortasınıf zenginlerdi. Dolayısıyla hiçbir açıklama yapılmaksızın ve güvenle kullanılacak en basitinden, hezaran, ferforje, barok, opalin, rokoko, ampir falan gibi anlamlarını tam olarak bilmedikleri birkaç yabancı sözcük, bu kesimi tavlamak ve ikna etmek için yeterliydi. Satıcılar da öyle yapıyorlardı.

Pazarın iki ucundaki taraflar birbirini tamamlıyor.

Oysa daha önceleri, bu ve benzeri dükkânların müşterileri, evlerini hem ucuz, hem zevkli döşemek isteyen, geçmişin kadrini sahiden bilen "saf ve temiz" entelektüellerdi. Bu masum merak, sonraları türedi zenginlerin elinde kapkaççı bir ticarete dönüşmüştü.

Dükkân sahibi tanışım, titiz bir mantıkla iz sürmemden, böyle bir pazar için nedensellik zincirine fazla inanan sorularımdan sıkılmış, savuşturma gayretlerinin de sonuç vermediğini görünce, çareyi susmakta bulmuştu. Birkaç yıl öncesine kadar çulsuz, ufak tefek işler yaparak geçimini sürdürürken, şimdi epeyce para sahibi olmuş, su gibi para harcadığı bir hayat standartına erişmişti. Çoğunlukla bu konuda eğitimsiz, birikimsiz, geçmişinde bu dünya ile hiçbir ilişkisi olmadığı gibi; sonradan bilgilenme düzeyinde de bir ilişki kurma ihtiyacı hissetmemiş bu kişiler, dönemin özelliği gereği kısa zaman içinde öğrendikleri üç-beş kulaktan dolma bilgiyle "gibi yaparak" para kazanmayı becermişlerdi.

Bu testinin şahsiyetinde bulduğum "metafor", yalnızca antika dünyasının ehil olmayan kişiler tarafından belirlenmiş değer piyasasının durumu üzerine bir işaret olmakla kalsaydı, durum bu kadar acıklı olmayabilirdi elbet. Ama özellikle son yirmi yıldır iyice suyüzen çıkan bir gerçek, birleşik kaplar yasası gereği Türkiyenin hemen bütün alanlarında aynı biçimde kurulmuş, emeksiz, birikimsiz, değersiz bir değer piyasası oluşturma mekanizmasının, toplumun bütün kesimlerini kuşatmış durumda olduğunu gösteriyor. Hemen her alanda Rodos testileri var. Hak etmedikleri koltuklarda, makamlarda, konumlarda kendilerine değer biçiyor ve bu değere inandırmak için de, öteki Rodos testilerine gerek duyuyorlar. Hak etmedikleri ölçüde büyük paralarla bu pazar içinde yer değiştirip duruyorlar. Sanat ve kültür dünyası, basın ve medya dünyası, politika dünyası, moda ve gösteri sanatları dünyası, iş dünyası böyle bir sürü Rodos testisiyle dolu. Varsın bu çocuklar da antikacıyız, diyerek biraz sefa sürsünler.

Sonuçta su testisi su yolunda kırılır.

Mungan

ZARF: MBE 121 80040 SALIPAZARI-ISTANBUL

Akşamsefası